

LUMINA PENTRU TOȚI

Nu este mărire fără virtute; dar nici virtute fără lumină. Deceț lumină înainte de toate

Națiunea ce mai mare este aceea care are cele mai multe școle.

Școala este arma viitorului.

Familia și școala trebuie să lucreze împreună la educarea copilului.

Scopul principal al educației este formarea caracterelor energice și morale.

Educația și ajunge scopul prin ajutorul instrucțiunii.

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

Director : ENIU D. BALTĚNU

Redacția și Administrația se află provisoriu la pensionatul Eniü-BaltĚnu, strada Negustori, 7.

Cuprinsul No. 5.—1, Ceva despre viața lui Jean-Jacques-Rousseau.—2, Metodele lui J. J. Rousseau și Pestalozzi.—3, Epigoni (poesie).—4, Scrierea și citirea.—5, Metodele de învățământ.—6, Episcopia din Buzeu.—7, Surdo-muți.—8, O plimbare prin școlile Chinei.—9, Învățământul intuitiv.—10, Cum învață Gertruda copiii săi.—11, Doctorul fără arginți.—12, O aruncătură de ochii asupra educațiunii.—13, În loc de răspuns revistei „Contemporanul”.—14, Bibliografie.—15, Diverse.—16, Enigme.—17, Anuț

Apare de 2 ori pe lună în 24 pagine, sau o dată în 48 pagine.

Abonamentul pe an 10 lei, pe 6 luni 6 lei.

Pentru streinătate 15 lei pe an.

BUCUREȘTI
 TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, Proprietari F. GÖBL FII
 12. — Passagiul Român. — 12.
 1885

Domnil abonați

Sunt rugați să ne trimită costul abonamentului prin mandate sau timbre postale la administrația revistei „Lumina pentru toți”, Strada Negustori, No. 7, București.

Opere apărute de Eniu D. Băltănu :

Studii asupra poezii didactice la Eleni, 4 lei.— **Discurs asupra stilului de Bufon**, traducere 30 bani.— **Metodul de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea** după procedura fonomică, 35 bani.— **Învățământul intuitiv, lecția I**, 20 bani.— **Carmen Sylva**, ilustrată, 30 bani.

Se află de vânzare la librăria Fraților Ionițiu, Strada Șelari, și la administrația acestei reviste.

«LUMINA PENTRU TOȚI»

Cupriusul numerilor apărute :

No. 1. Prospectul.— Apelul.— Enciclopedia.— Pedagogia.— Educațiunea.— Carmen Sylva.— Învățământul intuitiv pentru copiii de ambele sexe după metoda și procedurile lui Pestalozzi și Fröbel.— Surdo-muții și metoda de a învăța să vorbească.— Morții noștri.— Victor Hugo.— Școlile particulare.— Doctorul fără arginți.— Studiul naturii.— Ce este de făcut pentru ridicarea României din punctul de vedere economic?— Școlile sătești din Ilfov sufer de un mare rău.— Mai am un singur dor (poezie) — Loteria viitorului edificiu al Ateneului.— Diverse.— Bibliografie.— Anunțuri.— Acest număr are cinci ilustrații.

No. 2. Pestalozzi.— Pedagogia lui Pestalozzi.— Cum Gertruda învață copiii săi.— Carmen Sylva (urmare și fine) — O multumire.— Glossă (poezie).— Educațiunea (urmare și fine).— Biserica.— O biserică zăgrăvită după regulile artei.— Sordo-muții Stejarul în România.— O aruncătură de ochiu asupra Educațiunii.— Școlile Sătești și congresul didactic.— Literatura populară — Suferințele școlilor sătești.— Doctorul fără arginți.— Diverse.— Bibliografie — Corespondență.— Anunțuri.

No. 3. Învățământul intuitiv.— Cum învață Gertruda copiii săi.— Surdo-muții— Distribuția premiilor la școlile din Bărlad.— Apel.— Studiul naturii.— O aruncătură de ochiu asupra Educațiunii.— Diverse.— Bibliografie. Sarada.— Anunțuri.

No. 4 Cestiuni pedagogice.— Pedepsele copiilor.— Surdo-muții.— Scrierea și citirea.— Cum Gertruda învață copiii săi.— Distribuția premiilor la școlile din Bărlad. In loc de răspuns revistei «Contemporanul». — Mare scribtoare școlară rurală sau d-l Stolojan și școlile sătești.— Bibliografie.— Sumare de reviste.— Deslegări.— Anunț.

ENIGMA I

Sunt cu patru laturi
Și mă plimb prin ogoruri ;
Când pe mama mângâi
Eu cu dinții o sgârîi

ENIGMA II

Sunt apă fără să fiu lichidă,
Sunt o pulbere umidă.
Care mă formez la Joe
Răcéla mă încăldește pământul
Și când vii să te vizitez
De tunete nu răsună vântul.

LUMINA PENTRU TOȚI

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

DIRECTOR ENIU D. BĂLTĒNU

J. J. Rousseau.

născut la 28 Iunie 1712 și mort la 2 Iulie 1778.

Ceva despre viața lui Jean-Jacques-Rousseau ¹⁾

Intr'unul din numerile trecute ale acestei reviste, am vorbit în scurt despre Pestalozzi. Pentru că în acest număr se vorbește ceva despre metoda lui Rousseau; de aceea credem de a noastră datorie să dăm o scurtă notiță asupra vieții lui.

Rousseau al cărui nume complet este Jean-Jacques-Rousseau, s'a născut în Geneva, la 28 Iunie, 1712, și a murit în Franța, la 2 Iuliu, 1778.

Puțini ómenii au avut o viață așa de svânturată ca el, dar și mai puțini au avut un spirit așa de curios, care i-a atras când admirațiunea persónelor însemnate, când ura lor până în acel grad, în cât el a fost silit să fugă din țară în țară ca să pótă scăpa.

El a scris mai multe cărți, dar pentru noi cé mai însemnată este cé numită *Emiliã* sau *Despre Educațiune*; pentru-cã această carte este scrisă din punctul de vedere pedagogic, deși în unele privințe este contra adevăratelor principii pedagogice, dupe cum se va vedé, când vom vorbi în amănunt despre é. Póte că fără această carte Pestalozzi n'ar fi devenit părintele pedagogiei moderne.

Metódele lui J. J. Rousseau și Pestalozzi.

Jean-Jacques-Rousseau susține că copiii, înainte de etatea de 12 sau 13 ani, n'au de loc priceperea neapărat trebuinciosă pentru învățaturile ce li se predă, căci ei repetă fără să înțelégă. învață fără să se lumineze și nu culeg adesé din educațiunea ce li se dá de cât deprinderea de a și face datoria fără s'o pricépă și de a înlătura puterea dascálului prin vulpenia scolarului.

Tot ce J. J. Rousseau dice contra acestei educațiuni rele este pe deplin adevărat, dar doctoria ce el propune pentru vindecarea acestui réu, este și mai ré. În adevér, dacã s'ar

¹⁾ Pentru că mulți din cititorii noștri póte că nu cunosc limba francesă, credem că le facem serviciu spunând cum se citește numele acestei persóne: Jean-Jacques-Rousseau se citește Jan-Jac-Ruso.

urma dupe sistemul lui, un copil care n'ar învăța nimic, pînă la etatea de 12 ani, ar perde șese ani prețioși din viața sa: organele lui intelectuale n'ar dobândi nici o dată flexibilitatea, ce le ar pute da numai exercițiul făcut în cei dintâi ani ai copilăriei. Obișnuința de a nu lucra ar fi așa de înrădăcinată în el, în cât i ar veni cu mult mai greu, dacă s'ar da la învățatură, pentru atâtăia oră, tocmai la etatea de 12 ani, de cât dacă s'ar obișnui de la început, să privescă munca ca o lege naturală a vieții.

Dar decă Rousseau pretinde ca copilul să nu învețe carte, apoi în schimb el cere ca să i se dé o astfel de educațiune, în cât ar trebui ca fie-care om să și petrecă viața întrégă, pentru ca să facă educațiunea altuia. A susține de asemenea că copiii nu înțeleg ce învață și că din acéstă cauză, ei nu trebuie să învețe nimic; tóte acestea constituiesc un sistem care nu póte produce nici un folos omenirii. Metóda lui Pestalozzi însă póte avé folóse practice și o mare influență asupra mersului viitor al spiritului omenesc; de acea mi se pare că acéstă metóda ocupă locul de frunte între tóte metódele de învățămēt cari daú rezultate bune și cari duc la progrese sigure și repeđi.

Pestalozzi a studiat adânc cauzele cari fac ca copiii să nu înțelégă și de aceia metóda lui simplifică ideile și le dá treptat, așa că ele pot fi fórte bine înțelese de copii cari, fără să se ostenescă și fără să se desguste, ajung la rezultatele cele mai frumoșe.

Mergēnd treptat prin tóte gradele judecării minții, Pestalozzi pune pe copil în stare să descopere el însuși cea ce vrea să'l facă să învețe; pentru că tot ce'i propune stă în așa de strânsă legătură, în cât al doilé raționament, adică a doua judecată a minții, este tot-d'a-una urmarea imediată a celui dintâiu. Pestalozzi conduce pe copii pe o cale așa de lesniciósă și practicabilă, în cât ei învață științele cele mai abstracte tot așa de lesne ca și ocupațiunile cele mai simple. Fie care pas în aceste științe abstracte este tot așa de ușor, față cu cel precedent, ca și urmarea cé mai naturală, trasă din împrejurările cele mai obișnuite.

Copii se desgustă de carte și'i apucă un fel de ostenelă, când li se tot dá lecțiuni mereu înainte fără ca ei să fi priceput bine, cea ce ei însiși cred că știu sau că au învățat. În

asemené cas, în capul lor se află un fel de confuziune, care'i face să se témă de or ce examen mintal și le insuflă un desgust fórte tare contra muncéi. La Pestalozzi nu se află nici urmă din aceste rele, pentru că la el învățătura este o petrecere plăcută pentru copii, nu dóră că din învățătură li se face un joc cea ce ar face ca plăcerea să se schimbe în urât și învățătura în frivolitate; ci, pentru-că ei gustă încă din copilărie, plăcerea omului matur, adică cî înțeleg și îndeplinesc or-ce sarcină.

Din acestea rezultă că metoda lui Pestalozzi este cu adevărat bună; é nu este o descoperire cu totul nouă, ci o aplicațiune luminată și perseverantă de adevăruri cunoscute mai dinainte. Răbdarea, observațiunea și studiul filosofic al procedurilor spiritului uman, l'au făcut să cunoscă partea elementară a cugetărilor și dezvoltarea succesivă. A-fară de acestea, el a împins mai departe de cât or cine teoria și practica gradațiunii în învățămént. Ar fi fórte mult de dorit ca profesorii cei bunî cari au adoptat principiile lui, să le aplice nu numai la gramatică, geografie și musică, ci și la istorie care nu este metodic predată. La Pestalozzi, este o priveliște atrăgătoare și unică în felul ei, când veđi că acele obrazuri de copii cu trăsuri rotunde și delicate, iaú într'un mod natural o expresiune seriósă, adică ei sunt atenți de sineși și consideră studiile lor ca un om care s'ar ocupa de propriile sale afaceri, și este vrenic de însemnat că pentru îndemnarea lor la lucru nu sunt trebuinciose pedépsa nici recompensa

Rousseau voia să supună pe copil legii destinatei. Pestalozzi crează el însuși această destinată în cursul educațiunii copilului și dirige decretelile ei pentru fericirea și perfecțiunea copilului.

Copilul se simte liber, pentru că simte plăcere în ordinea generală care 'l încunjóră și a căriia egalitate perfectă nu este de loc deranjată, nici chiar prin talentele, mai mult sau mai puțin distinse ale unora. Aci nu este chestiunea de succes, ci de progres către un scop la care tindem cu aceeași bună credință. Unii se tem ca metoda lui Pestalozzi să nu năbușescă imaginația și să nu se opuie originalității spiritului. Este greú ca să fie o educațiune pentru geniú, pe care numai natura și guvernul îl înspiră sau îl stimulează.

In scurt, sistemul lui Pestalozzi dă fie-cărui om de or-ce clasă o învățătură așa de solidă, în cât pôte clădi pe é coliba sêracului sau palatul regilor, după cum ar voi.

Fr. Pfeffer.

EPIGONIÛ

„Când privesc ȃilele de-aur a scripturelor române,
 „Mê cufund ca într'o mare de visărî dulci și senine,
 „Și în jur par'că'mî colindă dulci și mândre primă-veri,
 „Său vêd nopłi, ce'ntind de asupră'mî océnele de stele,
 „ȃile cu trei sorî în frunte, verȃi dumberăvi cu filomele,
 „Cu isvórc-ale gândirei și cu rîuri de cântări.

„Vêd poeți ce aũ scris o limbă ca un fagur de miere ;
 „*Cichindêl* gură de-aur, *Mumulên* glas cu durere,
 „*Prate* firea cê întórsă, *Daniil* cel trist și mic,
 „*Văcărescu* cântând dulce a iubirii primă-vară,
 „*Cantemir* croind la planuri din cuțite și pahară,
 „*Beldiman* vestind în stihuri de rêsboiul inamic.

„Lira de argint *Sihlênu*; — *Donici* cuib de 'ntelepciune,
 „Care, cum rar se întêmplă, ca să mediteze pune
 „Urechile ce-s pré lunge orî córnele de la cerb ;
 „Unde'î boul lui cu minte? unde'î vulpea diplomată?
 „S'aũ dus toți și s'aũ dus tóte pe o cale ne'nturnată,
 „S'a dus *Pan*, finul *Pepelei*, cel isteț ca un proverb.

„*Eliad* zidea din visuri și din basme seculare,
 „Delta biblicelor sfinte, profețiilor amare,
 „Adevêr scãldat în mite, sfinx pêtrunsă de'nțeles,
 „Munte cu capul de pêtără de fortune detunată,
 „Stă și ađi în fața lumii, o enigmă ne'splicată,
 „Și vogliáz'o stâncă arsă dintre nourî de eres.

„*Boliac* cântă iobagiul și a lui lanțuri de aramă ;
 „L'ale țerii flammuri negre *Cârlova* oștirea chiamă,
 „In prezent vrăjește umbre dintr'al secolelor plan ;
 „Și ca Byron, tréz de vântul cel sêlbatic al durerei,
 „Palid stinge -- *Alexandrescu* sfânta candel'a sperărei,
 „Descifrând eternitatea din ruina unui an.

„Pe un pat alb ca un lîntoliu zace lebăda murindă,
 „Zace palida virgină cu lungi gene, voce blândă,
 „Viața'î fu o primă-vară, mórlea-o părere de rău
 „Iar poctul ei cel ténêr o privia cu îmbătare,

,Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare
,Și astfel *Bolintineu* începu cântecul său.

,*Murășan* scutură lanțul cu a lui voce ruginită,
,Rumpe corde de aramă cu o mână amortică,
,Chiamă piatra să învie ca și miticul poet,
,Smulge munților durerea, brazilor destinul spune
,Și bogat în sărăcie-î ca un astru el ne spune,
,Preot deșteptărei noastre, semnelor vremei profet.

,Iar *Negruzzi* șterge colbul de pe cronică bătrâne,
,Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
,Scrise de mâna ce veche a învățătilor mireni;
,Moe pana în colorea unor vremi de mult trecute,
,Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorite
,Ce arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

,Ș'acel rege al poeziei, veșnic tiner și ferice,
,Ce din frunze îți doinește, ce cu fluverl îți dice,
,Ce cu basmul povestește, — veselul *Alexandri*,
,Ce înșirând mărgăritare pe-a stelei blanda rază
,Acum seculii străbate, o minune luminosă,
,Acum ride printre lacrimi, când o cântă pe Dridri

,Său visând o umbră dulce cu de argint aripe albe,
,Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
,Cu zimbirea de virgină, cu glas blând, duios, incet,
,El îi pune pe a-ei frunte mândru diadem de stele,
,O așeză 'n tron de aur să domnească lumii rebele,
,Și iubind-o fără margini scrie «*visul de poet*»;

,Său visând cu doina tristă a voinicului de munte
,Visul apelor adânce și a stâncelor cărunte,
,Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
,El deșteptă 'n sinul nostru dorul țerei ce străbune,
,El revocă 'n dulci icône a istoriei minune:
,Vremea lui Ștefan cel mare, zimbrul sombru și regal.

.
,Iară noi ? noi epigonii ? Simțiri reci, harfe zdrobite,
,Mică de dîle, mari de patimi ; inime bătrâne-urite,
,Măști ridînde puse bine pe-un caracter inimic;
,Dumnezeul nostru : umbra ; patria noastră : o frază ;
,In noi totul e spoială, tot e lustru fără bază ;
,Voi credeai în scrisul, nostru, noi nu credem în nimic !

,Și de-aceia spusa voastră era sfântă și frumoasă,
,Căci de minți era gândită, căci din inimioară scosă,

- » Inimă mari, tinere încă, deși voi sunteți bătrâni.
 » S'a întors mașina lumii: cu voi viitorul trece;
 » Noi suntem iarăși trecutul fără inimă, trist și rece;
 » Noi în noi n'avem nimica, totu'i calp, totu-i străin!
- » Voi, perduți în gânduri sfinte, convorbiați cu idealuri;
 » Noi cărpim cerul cu stele, noi mănjim marea cu valuri,
 » Căci al nostru-e sur și rece, — marca noastră-î de îngheț.
 » Voi urmați cu repejune cugetările regine,
 » Când, plutind pe aripi sfinte printre stelele senine,
 » Pe-a lor urme luminose voi asemenea mergeți.
- » Cu a ei candelă de aur palida înțelepciune,
 » Cu zimbirea ei regală, ca o sté ce nu apune,
 » Lumină a vieței voștre, drum de rose semănat;
 » Sufletul vostru un ânger, inima voastră o liră,
 » Ce la vântul cald ce-o mișcă cântării molcome respiră;
 » Ochiul vostru vedea 'n lume de icône un palat.
- » Noi? Privirea scrutătoare, ce nimica nu visază,
 » Ce tablourile minte, ce simțirea stimulează,
 » Privim reci la lumea asta — vă numim visionari;
 » O convenție e totul; ce e ați, mâne î minciună —
 » Ați luptat luptă deșartă, ați vânat țintă nebună,
 » Ați visat țile de aur pe-astă lume de amar.
- » Mórtea succede vieței, viața succede la mórte,
 » Alt sens n'are lumea asta, n'are alt scop, altă sorte;
 » Omenii din tóte cele fac icónă și simbol;
 » Numesc sfânt, frumos și bine ce nimic nu însemnéază,
 » Impărțese a lor gândire pe sisteme numerosă
 » Și pun haine de imagini pe cadavrul trist și gol.
- » Ce e cugetarea sacră? combinarea măesrită,
 » Unor lucruri n'existențe, carte tristă și 'ncălcită,
 » Ce mai mult o încifroză cel ce vrea a o descifra.
 » Ce e poezia? Ânger palid cu priviri curate,
 » Voluptos joc cu icône și cu glasuri tremurate,
 » Strai de purpură și aur peste țarina cé grea.
- » Rămâneți dar cu bine, sfinte firii visionare,
 » Ce făceați valul să cânte, ce puneați stéua să sbóre,
 » Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
 » Noi reducem tot la praful, ați în noi, mâine 'n ruină;
 » Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină —
 » Tóte-s praful *Lumea-î cum este* și ca densa suntem noi.

Scrierea și Citirea

II

Cé mai nemerită metodă de a învăța pe copii scrierea și citirea este emisiunea sunetelor.

A scrie va să dică a *sgâria*; căci în vremea veche se scria pe table de lemn și pe lespeți de pîtră, apoi pe plăci acoperite cu cêră, pe foi de papirus, pe pergament făcut din piele de animale, și numai târziu a ajuns lumea să scrie și pe hârtie. Ei

or-cine pôte înțelege că scrierea pe pîtră, pe lemn nu pôte fi alt ceva de cât o sgâriere. Astăzi chiar cel ce scrie o cruce sau un alt monument trebuie să sgârie, să scobescă cu dal-

ta. Ba auzim dicându-se chiar în ziua de astăzi de o persoană care tot scrie-mercú „*el tot sgârie pe hârtie și nu măi isprăvește.*”

Deci dacă scrierea este o sgâriere, apoi *literile* făcute pe cruci și pe orice fel de monumente nu sunt de cât niște *sgârîituri*, dupe cum au fost la început și *chipurile* de omeni scobite în lemn sau în pîtră.

Căci, dac'ăi sta să te gândești apoi și literile sunt niște chipuri ale sunetelor. Astfel litera **a** este chipul sunetului **a**, litera **i** este chipul sunetului **i**; litera **u** este chipul sunetului **u** și așa mai departe.

În adevăr, când venim înaintea unui lucru de care ne mirăm, deschidem gura și scótem sunetul „**a** !! a !!” Când ne întepăm fără veste strigăm „**ău** !”, Când ne ardem, dicem repede „**ărs** !” și așa mai departe. Ei bine, în toate aceste cazuri noi scótem sunete din peptul nostru. Acum dac'am vré să nu uităm aceste felurite sunete scóse din peptul nostru, ar trebui să facem chipul fie-cărui sunet și pentru că chipurile sunetelor se numesc litere;

urméază c'ar trebui să scriem o literă pentru fie-care sunet. Astfel cuvântul ce ne scapă din gură, când ne ardem, are trei sunete, decí trebuie să se scrie trei chipuri de sunete, adică trei litere, și anume literele **ă**, **r**, **ș**.

Din cele spuse pîn'aci vedem că vorba spusă, grăită și din sunete, pe când vorba scrisă constă din litere.

Cine vrea să învețe carte pe un copil, trebuie să se ocupe mai întâi ca să învețe pe copil să pronunțe bine sunetele și apoi să pună a face portretele, chipurile, sunetelor. Dar aceste începături sunt foarte grele; de aceea copiii se desgustă de carte, dacă învățătorul nu are metodă.

Și pentru ca să nu măi fie nici o îndoie!ă n'avenim de cât să ne aducem aminte de greutatea și de uritul întâmpinat când am început noi să învățăm carte, când mulți au vîrsat chiar lacrimi. Acestea mai cu sémă din cauza că îndată ce copiii intrau în școlă erau obligați să nu se misce 4, 5 ore pe zi și să învețe lucruri streine nechei și inimii lor, ¹⁾ adică să învețe numirile *slovelor*: **azi**, **bu**, **chi**, **vide**, **glagoli**, etc., fără să li se vorbescă nimic despre sunetele înfățișate prin aceste semne; de aceea unii copii părăsiau școlă și luați lumea în cap; alții se prostiau așa de tare, în cât stau lung timp pe bân-

¹⁾ A se vedé studiul meu „*Cum trebuie să învețe copiii carte?*” în „*Foia societății Renascerea*” din 1874.

cî fără să învețe a deosebi sunetele de semnele lor.

Dupe învățarea slovelor, copiii dau de o greutate și mai mare, adică slovenirea care ar fi descurajant pe toți scolarii biruitoari ai greutăților înîmpinate pin'aci, dacă n'ar fi fost falanga. Și cum să nu se sperie copiii, când la slovenirea unei vorbe se spunea nu sunetul slovei, ci numirea ei, care avea 4 sau mai multe sunete? Așa de exemplu, slovele *M*, *II*, *P* se pronunțau *mislite*, *pokoi*, *riță*; er la slovenirea unei vorbe compuse numai din două slove, s'auziau 8, și chiar de ce sunete. Să luăm două exemple: vorbele **da** și **mana**: care se sloveniau astfel: *dobre—azi=da*, *mislite—azi=ma*, *nașu—azi=na*, adică **mana**. Noi luarăm aci două vorbe din cele mai ușoare de slovenit, ce ar fi însă, când am lua vorbe ca: *strojar*, *credință*, *prescură*, *prepeșiță* și altele mai grele?

Aceste greutăți se mai micșorară, când în locul slovelor venira literile; dar rēul nu se curmă; căci eei deprinși cu numirea slovelor, făcură tot astfel și cu literile. Ajungēnd la silabism urmară ca și la slovenire. De exemplu, vorba *stropēște* o silabisiră ec'asa: „*setereo=stro—pee=pe=stropē—șete=ște=stropēște*. Unii o silabisiau în modul următor: *es'te*, *er'o'=stro* — *pe e'=pe=stropē*, — *șete e'=ște=stropēște*, er alții în altfel. Tot progresul fu înlocuirea slovelor cu litere. — Astăzi chiar sunt încă destul învățători, prin orașe și în sate, prin școlile și familii, cari învăță tot astfel pe copiii și încă susțin din toate puterile lor că numai prin silabism copiii pot învăța citirea, dar învățătorii cei buni au rupt cu această ră deprindere și au îmbrățișat metoda ce naturală, adică *metoda emisiunii (scăterii) sunetelor*, care arată fie-care literă prin sunetul ce'l dă

é, când s'afllă unită cu alte litere. Astfel cădac'ai voi s'afli sunetul literilor: *s,r,f*, etc., n'ai avē de cât să pronunți vorbe în cari s'afllă asemenea litere cum sunt vorbele **sa**, **ra**, **fa**, **sora**, **rēu**, etc și ai vedē că sunetul literei *s* este un *sîsbit*; al literei *r* este un *uruit*; sunetul literei *f* este un *fișit* etc, er nu se sau *es*, *re* sau *er*, *fe* sau *ef*, cari sunt numirile acestor litere dar nu sunetele lor în pronunțarea vorbelor.

Insă metoda emisiunii sunetelor a meritat numele de ce mai bună, nu numai pentru că învațacu usurintă pe copil să citească și să scrie, dar și pentru că dezvoltă încă organele vorbirii, prin pronunțarea curată a sunetelor; — deprinde pe copil de la început să descompună vorbele în sunete și să le infățișeze în scris cu semne corespondente; — economisește timpul; — obișnuiește pe copil să 'și de sēma de tot ce face, căci plēcă tot d'a una de la simplu la compus, de la lucru cunoscut la necunoscut.

Or cine 'și va da ostēnēla să ne urmeze cu luare aminte, se va îndrepta prin sine însuși despre adevărul acestor țise.

III

FIREA COPIILOR

Părinții, învățătorii și or cine s'a ocupat de copii, au observat negreșit că copilului 'i place să se mișce necăpetat, să de din mâini și din picioare, să varieze mereu, să trecă repede de la un lucru la altul; să plângă să se rōge ca să i se de curtare lucru pe care 'l lēpădă, îndată ce vedē un altul, deși pōte mai puțin bun. De asemenea s'a putut vedē că copilul este uituc: el uită suferințele, bucuriile, precum și or ce l'ar învăța cineva. Dacă este adus în clasă și

ținut în nemișcare pe bancă, el se desguștă de școlă, n'aude, nu vede ce i se spune, ér cu mâinile sale sgârie, strică ceva, pe când picioarele îi lovesc în dreapta și în stânga. Ne-greșit că acest neastêmpêr al copiilor displace învățătorilor, cari ar dori ca școlarii lor să sté nemișcați ca statuele, în timpul clasei; dar copilul face toate aceste mișcări fără nici o intențiune, încă adese-orî nici nu se gândeste la ele; căci *cea ce 'l face să nu se astêmpere, să se miște mereu, este sângele, este firea omului venit în lume cu darul de a lucra cu toate părțile ființei sale*; de aceea învățătorul în loc să se amărăscă pe sineși, și să desguște de școlă pe școlarul începêtor, impunându-i să sté nemișcat, ar face mult mai bine dacă ar căuta să tragă profit din această dispozițiune a copilului pentru mișcare, dându-i direcțiune dar nu combătând-o. Pentru-că, după cum cursul unui rîu nu se pôte opri, ci numai că se pôte dirige, tot așa este și cu firea omului: é trebuește dirigiată, nu nimicită.

Acest lucru nu putea rămâne neobservat de ómenii cari și-au închinat viața lor binelui copilăriei. În adevêr, istoria pedagogiei ne arată că s'aú făcut mai multe încercări în scopul de a dirige, nu de a împedica, dispozițiunea copiilor pentru mișcare. Una din cele mai nemerite încercări de acest fel, privitoare pe copii începători, este cé inventată de Dl Grosselin și pusă în practică la Paris de Dna P. Carpentier, Ch. Délon, etc. Acastă încercare a fost numită **fonomimie** sau **procedură fonomimică**.

IV

PROCEDURA FONOMIMICA

Vorba *fonomimie* vine din grecește și înseamnă *mișcările* sau *gesturile*.

sunetelor, adică când pronunțăm un sunet să facem și un gest, o mișcare cu mâna; dar cu condiția ca gestul să fie cât se pôte de natural, sau cât mai apropiat de natural, așa în cât un gest vedut chiar din depărtare, să pótă fi recunoscut că este tovarășul cutărui sunet.

Asfel, dacă am vedé pe un om cu degetul pus peste buze, cum este în figura No. 1 de aci, atunci am fi siguri că este vorba despre sunetul **s!** **ș!**

Figura No. 1.

Dacă am vedé pe un om cu degetul arătător întins, cum este în figura următoare (No. 2), spre un câine, care latră dupe un purcel, am ști că este vorba despre sunetul **s!**

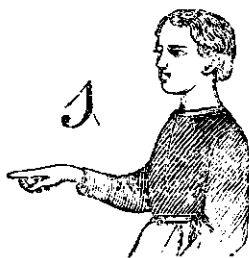

Figura No. 2.

Dacă am vedé un copil puind mâna înaintea unui alt copil care fuge spre dênșul, spre a'l opri cum se vede în figura No. 3, de aci de

Acésta e atât de adevărat, că *ori cât de neinteligent* ar fi un elev, dacă învățătorul însușește sus dișele condițiunii, progresul învățătorei aceluï elev va fi *mulțunător*(?). Să ne închipuim, că învățătorul ar fi capabil și activ, dar fără metodă. Ei bine, va face mai puțin progres de cât alt învățător mai puțin capabil, cu acelaș zel și cu mai bună metodă. Metoda, dișea odinióră un eminent profesor universitar, deosibește pe învățătorul bun de cel ne propriu profesoratului. Ceea ce ne lipsește noă, învățătorilor, e tocmai unificarea metodelor de învățămēt.

Să ne oprim dar un moment asupra metodei întrebuițate în unele școle, arătând cum trebuie predat fie-care studiu coprins în cercul învățămētului primar. Să începem cu *Lectura*, cel mai însemnat studiu, pentru cuvētul că prin citire cine-va chiar singur se pōte instrui. S'a observat, că acestuï studiu nu i se dă pretutindenea însemnătatea cuvenită; căci copilul începētor încă nu cunoște bine literile și e pus să le unescă spre a forma cuvinte, propozițiuni și frase, pe cari le învață mecanicește mai mult pe din afară, de la un monitor îndatorat să-i spună lecția la ureche. Școlarul repetind fie-ce vorbă după monitor pōte învăța lecția chiar fără greșelă, de la început pînă la sfirșit, dar îndată ce cine-va s'ar încerca să întrebe pe acel școlar ca să spună aceeași lecție, însă nu pe rind *ci pe sărite*, ar vedē că elevul nu numai că n'a profitat nimic, dar încă e pe cale d'a se țimpi. Sunt cățiva ani, de când ascultam într'o di pe un elev într'o școlă la lecția dată din lectură. Elevul citia repede arētând cu degetul. Ei bine, nu numai că nu arēta esact cu degetul fie-care vorbă ce citia, dar ecce ce mă punca mai mult în mirare, era faptul că elevul arāta pe aceeași pagină cu degetul cuvinte, cari erau pe pagina următoare. Intrebându-l de câte un cuvēt pe sărite, n'a fost în stare să-mi spună mai nimic. Acest mod d'a învăța pe copii ar trebui oprit cu desăvirșire, ca unul ce nu pōte fi de cât vătămător fragedelor vârste și prin urmare viitorului acestor țări.

Mihail Niculescu

(Învățător la Bănēsa, Ilfov)

Episcopia din Buzēu

Radu V, cel Mare, voind să reorganizeze clerul, dupe povața Mitropolitului său Nifon, înființeză în anul 1498 doē episcopate: Buzēu și Rîmnicul-Vâlcei și consacră primul episcop al eparchiei Buzēu pe Paisie. Paisie precum și succesorii săi stăteau în giurul Domnului, în capitala țării, viind în eparchie numai în inspecțiuni. Când Vintilă-Vodă face monastirea Ot-Menedec, în anul 1532, episcopuï venind în eparchie, trăgeau la această monastire.

Mai târziu călugării de la Ot-Menedec înmulțindu-se, zidesc în oraș un alt schit, Frăsinetu, care să le serve de metoh, situat pe locul unde e astă-di grădina episcopiei și ale căruï ruine se cunosc încă. Episcopuï încep și ei a nu se mai duce la izolata și depărtata monastire Ot-Me-

nedec, ci a se opri la metohul Frăsinet. În anul 1639, Vasile Lupu, domnul Moldovei declarând rebel lui Matei Basarab, vine în Buzău, distruge totul cu foc și sabie, între altele și schitul Frăsinet.

După restabilirea păcii, Matei Basarab, îndemnat de episcopul, de atunci al Buzăului, Ștefan Tipograful, și ca să compenseze pe călugări de nenorocirea suferită, începe reconstruirea acestui schit, însă pe base mult mai mari, și în anul 1649 îl termină.

Tot în acest an, episcopul Ștefan, devenind Mitropolit al țării, se unse în locul său episcop al Buzăului Serafim, care, cel d'antăi și pentru tot-d'a-una, stabili scaunul eparchiei în acest schit, ridicându-l la rangul de biserică episcopală Mațărdiș, această episcopie fiind slăbită de cutremure și prădată, episcopul Metodie, în anul 1742, o repară și înfrumuseță, dăruiind noi cutremure și noi invazii o slăbiește și o despoiază de orice frumuseță. Episcopul Cezarie în fine, vedând-o în această stare, în anul 1832, o restaură din nou, o împodobește frumos, clădiind în jurul marelui palat: casele domnești, seminariul, tipografia, grădini frumoase și întinse, etc. așa că episcopia Buzăului, ca locale, e cea d'antăi în țară până astăzi.

„Gazeta Buzăului“

SURDO-MUȘII

BCU Cluj / Centru și University Library Cluj

METODA DE A Î FACE SĂ VORBESCĂ ¹⁾

Citirea pe buze.

Când un om vorbește altuia are scopul să-i spună ceva prin graiul său, sau să afle ceva prin graiul aceluia. Dar, pentru ca un om să spună ceva prin graiul său, trebuie neapărat ca persoana cărui vorbește să perceapă vorba cu

¹⁾ Vezi No. 4 al revistei „Lumina pentru toți“.

urechia saŭ cu ochiul, adică s'o audă saŭ s'o vadă. De asemenea și acela care vrea să afle ceva prin graiul altuia trebuie negreșit să prindă vorba cu urechia saŭ cu ochiul.

Copilul auditor învață să vorbească imitând să pronunțe, să scotă, sunetele ce aude pronunțându-se împrejurul său. Audul jăcă decî rolul principal la copilul auditor, în timpul cînd învață vorbirea articulată, căci audul îl îndreptăză în imitația sunetelor.

Dacă învățăm pe surdo-mut să observe cu ochii și să imiteze mecanismul vorbirii, precum și mișcările ce ę provocă în organul glasului, atunci el va ajunge să pronunțe vorbele. Astfel, copilul auditor și cu cel surd se întălnesc în acelaș punct, adică în ce privește *imitația*, cu deosebirea însă că unul imităză prin *aud* și surdul prin *ved*. Dar, dupe cum cel ce aude imităză pe deplin un sunet numai cînd îl prinde bine cu urechia; de asemenea surdul imităză bine un sunet numai dacă'l citește perfect pe buzele cuiva; decî a *imita* și a *citi* înseamnă cam acelaș lucru pentru surdo-mut. Dacă vedî un surdo-mut vorbind bine, trebuie să știi că el citește bine pe buzele persoanei cu care vorbește; pentru-că nu pöte vorbi bine, dacă nu știe măi întăii să imiteze bine. Cine face o școlă de surdo-muți nu trebuie să împartă pe școlari în două părți deosebite, cum au făcut unii puind de o parte pe surdo-muții cari învață numai articulațiunea propriu disă și de alta pe aceia cari învață citirea pe buze; pe cînd datoria fie-cărui profesor de surdo-muți este de a pune împreună pe toți școlarii surdo-muți învățându'i tot d'o dată articulația cu citirea pe buze. Dar pentru ca o asemenea școlă să męrgă bine, trebuie să aibe căți măi mulți profesori, pentru ca copiii s'aibe ocazia de a convorbi cît se pöte de mult, căci multa convorbire cu profesorii și cu conșcolarii face pe surdo-muți să ajungă măi curęnd la vorbire.

Însă pentru ca citirea pe buze să dé röde, organul vederii, acest observator al scöterii sunetelor, trebuie să fie tot așa de obișnuit ca și audul copilului auditor; măi trebuie ca surdo-muții între dęnșii să se servescă numai cu cuvęntul spus, dacă pot fi aduși în stare să se servescă de graii și ca ei să stę dilnic împreună cu copii auditori or cît de mulți ar fi.

☐ Persónele auditoare vorbesc limba lor națională prin *obi-*

ceiū. Dar când un strein le vorbește într'o limbă necunoscută, deși ele l'ar asculta cu tótă atențiunea, le ar fi cu neputință să repete o singură frasă întrégă. Ba chiar puținul ce ar repeta, ar fi rău spus; s'ar puté chiar ca nici să nu fie înțelese. Causa incapacității nóstre spre a repeta o limbă necunoscută stă in lipsa de *obișnuință* de a o auđi vorbindu-se.

Este óre drept să fim mai pretențioși pentru surdo-mut de cât pentru noi înșine? Limba nóstră vorbită nu este é óre o limbă streină pentru dénsul pină in momentul când el o posedă in întregul cí printr'o mare obișnuință a o vorbi și a o *vedé* vorbindu-se? Este óre lucru greú de înteles că, surdo-mutul, care, prin citirea pe buze, trebuind să traducă vorbele ce n'aude, este nevoit să dobândéscă acéstă facultate printr'o traducere dílnică a vorbirii diferitelor persóne? Mulți profesori de surdo-muți întrebă ei înșiși pe școlarii lor in prezența visitorilor. De aci urméză că dacă vr'un visitor le vorbește, cí se perd, se turburá și nu pot respunde nimic. Tot lipsa de deprindere de a citi pe buze streine și de a vorbi puțin cu auđitori, produc aceste rele efecte. Timiditatea va împedica de asemené pe un copil surdo-mut să respundă; acest cas se presentă chiar pentru mulți copii auđitori.

Când scolarul surdo-mut a ajuns să citéscă bine pe buzele profesorului sěú, să nu crédă că nu va întâmpina greutăți mari la esirea sa din școlă. Invěțământul articulațiunii trebuie să se practice asupra vorbelor pronunțate de persóne streine către școlari, renoindu-se și succedându-se adese pentru ca să se póta familiarisa cu feluritele articulațiuni ale limbií naționale.

In invěțământul articulațiunii se pot dobândi rezultate bune numai urmând mersul pedagogic care constă in a pune pe școlari in luptă cu esperiențele ai căroro martori ai fost cí in lecțiunile lor. Aceste esperiențe sañ mai bine aceste aplicațiuni trebuind să se facă in cursul vieței lor mai mult cu lumea de afară de cât cu lumea din pensionat, trebuie ca școlarii surdo-muți să se pună in comunicație mai cu sémă cu lumea esternă.

Numai profitând de tóte ocasiunile ce se presentă in scólele surdo-muților spre a pune pe școlarii lor in relațiuni cu persónele streine, li se va procura mijlócele neapěrat tre-

buincioase pentru ca să se obișnuască cu citirea pe buzele tuturor. Numai neglijându-se asemenea exercițiului s'a dat ocazie criticeii să atace metoda articulațiunii.

Copilul surdo-mut învățat prin metoda articulațiunii înțelege mai bine pe persoana care îi vorbește tare și rar; căci vorbele unei astfel de persoane isbesc vederea lui și unindu-se intim cu expresiunea figurei, dau cuvintelor spuse o însemnare care lipsește cu totul vorbelor scrise.

Deși surdo-mutul ar citi destul de bine pe buze, și ar cunoște indetul limba sa, pentru ca să răspundă chestiunilor ce îi sunt adresate, adesea ori o sfielă sau o îndărătnicie îl opresc de a răspunde; se teme să nu se înșele sau să nu fi citit rău pe buzele întrebătorului, și de aceea nu răspunde.

Prin deprinderi practice de citire pe buze, adesea repetată, prin conversațiuni orale cu cât mai multe persoane, prin trecerea profesorilor dintr'o clasă într'alta, prin relațiunile dilnice ale școlarilor cu toate persoanele auditoare din școala lor, vom face să înceteze acea sfielă, acea îndărătnicie, provenite din puținele deprinderi practice, și în acelaș timp surdo-mutul se va obișnui să citească foarte bine pe buzele tuturor, cea ce îi va da curaj și încredere în spunerea ideilor sale prin vorbirea articulată, și îl va fortifica în practica limbii lui. Greutățile sunt în adevăr mari, dar ele pot fi micșorate prin îngrijirile dascălilor cari cunosc bine învățământul articulațiunii, și mai ales prin atențiunea școlarului la îndreptările dascălilor săi.

Dar poate să mă întreb, cum se pot vedea pozițiunile și mișcările ce eșcută limba în gură? Cum se pot cunoște atingerile dintre dinți și buze, când se produc unele sunete?

Ei bine, toate aceste greutăți cari ni se par ca niște munți ce nu se pot străbate, când sunt privite în întregul lor, pentru surdo-muți nu sunt imposibile. Ceva mai mult: ei nici n'aū idee că se află asemenea greutăți, dacă ele li se înfățășează treptat, fie care la timpul său, prin proceduri potrivite cu natura lor.

Dacă pentru surdo-mut, o vorbă articulată, luată singură, înfățășează ore-care greutate și îi poate aduce ore-care încercătură, acesta va înceta, când vorba va face parte dintr'o frază completă. Dar și auditorii, când vorbesc încet de tot, când șoptesc, aū aceleși dificultăți, căci în acel cas buzele laringelui

ne vibrând, nu mai este nici o deosebire simțită, în vorbire, între unele vocale și între unele consoane. Așa *p* se confundă cu *b*, *t* cu *d*, *f* cu *v*, *s* cu *z*, *k* cu *g*, *ș* cu *z*, etc; vocalele întunecose se confundă cu cele limpezi. Totuș confuzia acesta de sunete nu împiedică pe auditori de a înțelege vorbirea astfel produsă, căci fraza întregă face să se înțeleagă și cea ce nu s'a putut deosebi.

Asemeni greutăți întimpină și unele din acele persoane auditoare cari vorbesc o limbă streină și cu toate acestea ele sunt înțelese, afară negreșit de unele vorbe spuse singure.

Invățământul special al surdo-muților

Cititorii noștri știu că sunt două școli sau două metode cari se ocupă cu surdo-muții, adică școla franceză, întemeiată de călugărul de l'Épée și care pretinde că surdo-muții pot învăța carte numai prin metoda dactilologiei, a semnelor cu degetele; ér a doua este școla germană, fondată de Samuel Heinicke și care susține că surdo-muții pot vorbi nu numai prin semnele făcute cu degetele mâinei, ci mai bine prin vorbe spuse cu viul grai. Dar poate că unii din cititorii noștri nu cunosc motivele aduse de fie-care fundator pentru susținerea metodei sale; de aceea credem că este bine să le dăm aci în scurt.

Călugărul Épée dice: « Surdo-mutul care cugetă și care 'și dă pe față ideile prin semne, n'ar pute óre să le infățișeze prin óre cari alte semne? Adică prin ajutorul formelor potrivite pentru spunerea noțiunilor sale, n'ar pute el óre a preția alte forme, cari să exprime toate cugetările sale, însă în altfel? Semnele naturale ale surdo-mutului aú un preț, o însemnare, pentru el. Apropiindu-le de vorbele cari ar avé semnificația lor, nu s'ar pute face din ele semnele cugetărilor lui? N'ar pute să 'i apară ca reprezentanții semnelor lui și să se adopte de el ca semne destinate să exprime cugetările sale? A schimba *vorba scrisă* cu semnul natural al surdo-mutului, astfel este mijlocul ce călugărul de l'Épée arată, pentru ca surdo-mutul să pótă învăța *scrierea și citirea*.

La aceste întrebări ale lui Épée, Samuel Heinicke răspunde: « Nu! nu este cu putință să se lege direct cugetarea cu vorbele scrise. Dacă prin deprindere surdo-mutul pótă în-

tru cât-va să intipărescă în mintea sa vorbele scrise, nu va dobândi prin acest mijloc *spontaneitatea în cugetare și în limbă*. Unitatea și limpedimea limbii învățate astfel, trebuie să se pierdă și să lase numai urme confuze și nesigure în mintea lui, pe când articulațiunea va lăsa urme cu atât mai adânci și mai trainice cu cât e va însoți în tot dauna cugetarea lui, atât la citire cât și la scriere. Surdo-mutul posedă facultatea de a fixa ideile și noțiunile sale prin semnele limbii naționale, deși el n'are conștiință de sunet pe care este întemeiat mai ales semnul vorbei. Dacă'l vei învăța de timpuriu să recunoască semnele sunătoare cu reprezentațiunile lor, procedând cu metódă, i vei deschide drumul ca să cugete în vorbe.»

Mijlocele recomandate de aceste două școle sunt ele în adevăr îndestulătoare pentru a face cunoscut surdo-mutului cuvintele limbii noastre? Fără îndoială limba semnelor prețuiește foarte mult în învățământul surdo-mutului; semnele ajută școlarul și contribuie să-l aducă la înțelegerea vorbelor. Semnele sunt pentru surdo-muți, cea ce cuvântul spus este pentru persoanele auditoare. Când surdo-mutul spune ideile sale, limba semnelor este pentru el icóna vorbirii spuse. Fără limba semnelor, a gesturilor, surdo-mutul n'ar pute învăța primele noțiuni ale limbii.

Metóda de urmat trebuie să fie potrivită naturii indivizilor. *Vorbește cum cugeti* este legea vieții intelectuale a omului, dupe care surdo-mutul poate învăța scrierea și citirea numai prin forma ce el dă cugetării sale: *semnele sau gesturile*.

Dacă pentru copilul auditor, vorba spusă este un semn al ideii, pentru surdo-mut vorba va deveni un semn al ideii numai prin mimică (gesturi) și poți asigura că vorba trebuie să fie mai întâiu de toate privită ca semnul semnului său, făcut cu mâna, și apoi privită ca semnul cel mai apropiat al cugetării sale și ca forma proprie a raporturilor sale cu oamenii.

Și apoi semnele, raporturile lor cu ideile, au aceeași valoare pentru surdo-muți ca și vorba articulată pentru copiii auditori. Surdo-mutul poate cunoște pe deplin vorba și a dobândi cunoștința relațiunii intime și strinse ce există între cuvânt și cugetare. Rolul limbajului gesturilor nu se mărginește numai la învățarea surdo-mutului, să întrebuințeze cuvântul

ca forma cugetării sale, dar încă'l inițiază în compunerea limbii, îi servește de intermediar între vorbă și lucrul numit de acé vorbă, între vorbă și idee; îi dă semnificația cutării sau cutării expresiunii a limbii, îl face să descopere legătura, raporturile limbii și cugetării comunicându'i analogia lor.

În fine, ideea n'atârnă deloc de vorbă nici de gest, cari (*scrise* sau *spuse*) sunt numai interpretațiile (tâlmaci), icónele ideii. Ideea se desvoltă în noi numai prin lucrarea minții, ér gesturile sau vorba spusă sunt numai niște ajutóre. Persónele cari aud, cugetă, și fără să știe citi sau scrie.

Scrierea și citirea pentru ei au numai misiunea să le procure mijlócele de a fixa și desvolta cugetarea. De asemenea scrierea și citirea nu produc cugetarea surdo-mutului; ele nu sunt pentru el de cât un instrument nou, pentru ca să-l introducă în domeniul unei limbii care'i este streină, și ale cării vorbe și expresiuni le va învăța luând de temeiú limba sa maternă.

Cu tóte acestea, mai nainte de a poté surdo-mutul să cugete în forma abstractă a vorbelor, trebuie să fie capabil de a trece de la semnele sale la vorbe, de a se exprima în vorbe cu aceeași ușurință, cum se exprimă în semne, și care ușurință se póte căpăta numai prin întrebuițarea neîntreruptă a vorbelor în infățșirea ideilor sale, vorba trebuie să mérégă tot dauna împreună cu cugetarea. Cu cât surdo-mutul se deprinde mai mult cu vorbele, gestul trebuie să facă loc vorbeii. Dar pentru că vorbele, (adică cugetarea abstractă), atârnă de la *formarea vorbelor și de la diferitele lor combinări*, datoria principală a dascălului trebuie să fie de a aduce pe surdo-mut treptat pină la un astfel de punct, în cât având la îndemâna sa vorbele, și mijlócele de a le întrebuița, să póta cugeta și a se exprima în vorbe cu ușurință. Pentru a ajunge la acest rezultat, este neapărat trebuincios ca școlarul să concépă vorbele în relația ce au între ele.

Așa dar, a înlesni învățarea limbii, a dechide drumul la desvoltarea vorbirii la surdo-mut, acesta este rolul limbagiului gesturilor. Limbagiul semnelor este temelia, nu perfecționarea limbii. El n'o póte nici completa nici spiritualisa; de acea trebuie s'o lase unei metode speciale de învățământ. Rolul principal al limbagiului mimic (al gesturilor) este acela de a interpreta mai bine sensul limbii vorbite, căci singură vor-

ha este reprezentațiunea cé mai generală și cé mai spirituală a cugetării omului; é i este forma cé mai esactă; numai prin vorbă omul atinge adevărata cunoștiută a lucrurilor și înțelegerea perfectă a ideilor și a noțiunilor abstracte.

Deci dacă vorba, ér nu gestul, trebuie să fie reprezentarea ideilor și a noțiunilor surdo-mutului, el va trebui să le începă numai în forma severă a vorbeii.

În sfârșit, școla francesă și germană susțin că ideile și noțiunile dobândite prin învățatură de surdo-mut se vor fixa în mintea lui și se vor asemăna numai prin vorbă.

Dar, dacă cele două școle se înțeleg asupra formei ce trebuie să îmbrace cugetarea surdo-mutului, ele nu se unesc când este vorba de forma în care școlarul va concepe vorba. În această cestiune ele sunt cu totul opuse. Școla francesă declară că scrierea este îndestulătoare pentru învățatura surdo-mutului și pentru relațiunile lui sociale. Școla germană susține că scrierea nu pôte de loc, în învățământ, fără ajutorul limbajului articulat.

Învățământul trebuie să se adopteze naturei individului.

Acastă lege este stéua polară de care trebuie să se conducă or-ce învățământ. Deci acea din școle care se va apropia mai mult de această regulă, va fi cé mai bună, și pentru că noi am vedut că metoda cé mai apropiată de natura copilului este metoda articulațiunii, urméză de aci că vorbirea articulată este mai bună de cât dactilologia, de cât metoda școlei francese.

Cu toate acestea inseși școlele cari adoptéză metoda articulațiunii, trebuie să începă mai întâi cu dactilologia, cu gesturile, și apoi să trecă la articulațiune.

(Va urma)

O plimbare prin școlele Chinei

Sunt câți-va ani, de când Chinezii se află în resboi cu Franțuzii, așa că nu trece și în care să nu se vorbescă prin gazete despre Chinezi; de acea credem că este bine să vorbim astăzi cititorilor revistei „Lumina pentru toți“ ceva despre

Educațiunea și învățătura fiilor din împărăția, unde domnește fiul Cerului ¹⁾).

O să vorbim despre starea învățătorei, a dascălilor, a localurilor și a metodelor în școlile primare, apoi o să terminăm cu ore-cari considerațiuni asupra așa numitelor școle secundare și asupra universităților.

În China, instrucțiunea nu este obligatorie, căci omenii sunt lăsați în voea lor de a 'și da sau nu copiii la școală. La țară, mai că nu se știe, ce v'ă să d'ică școală sau dascăl; în orașe, și mai ales în cele dupe țerm, învățătura a înaintat bine. În orașul Macao, de exemplu, jumătate din locuitori știe carte; în alte orașe mai puțin favorisate, numărul omenilor neînvețați ajunge pînă la 98 la sută. În genere, clasa muncitorilor este neînvețată și numai mandariinii, funcționarii, au orecare educațiune literară. Și nu trebuie să ne mirăm despre această lipsă de învățătură, care se esplică prin greutățile ce întîmpină tatăl de familie, care dorește să dé copilului său învățătura primară.

În Franța, în Elveția, în Germania, statul merge să caute, ca să d'icem astfel, pe copil în sînul familiei lui, și luându-l binișor de mână, îl conduce la școală, unde el găsește bănci frumoșe și o sală foarte mare, luminosă, bine aerisită, împodobită cu tot felul de tablouri și de lucruri instructive. Cărțile, caetele și tot ce'i trebuie pentru lucrul scolar i sunt date fără bani, dacă este sêrac. Foarte vinovat ar fi tatăl care n'ar îngriji de învățătura fiului său fiecei sale, când are atâtea înlesniri.

În împărăția Chinei, guvernul se ocupă pré puțin de învățătura elementară. Dacă cutare tată de familie, mai cu minte de cât ce-i-lalți, mai cu grijă de viitorul copiilor săi, vrea să le dé o învățătură ore-care, este silit să plătescă un dascăl. Unde să 'l găsescă? Asta'i tréba lui; acesta îl privește numai pe el. Guvernul chinez n'a înființat încă, cu cheltueli mari, școle normale, unde să se formeze dascăli de toate gradele, a căror diplomă, la eșirea lor din acele școle, este o garanție de știință și de pricepere, precum acesta se urméză în cé mai mare parte din țêrile luminate. Profesia de

¹⁾ Orî-cine a învățat or-cât de puțină carte, știe că China este împărăția cé mai mare dupe fața pămîntului, are la 550,000,000 locuitori, și împêratul Chinei se numește fiul Cerului.

dascăl de școală este privită în China ca una din cele mai puțin onorabile și din cele mai sărăcăcioase; de aceea nu este căutată de cât de câți-va desmoșteniți de inteligență, de unele lepădături ale școlilor cari n'au putut dobândi nici un fel de funcțiune publică. De aceea și pretențiile acestor bieți dascăli sunt foarte mici. Așa că în satele, unde vr'un asemenea dascăl înființează o școală, de abia se plătește 5,6 franci pe an, pentru un copil care vine la școală. În orașe se plătesc câte 2,3,4 sau 5 franci pe lună de copil. Dar dascălii primesc încă ca un adaus de plată daruri în natură.

Veți că poziția dascălului chinez nu este de dorit; pe când dascălul din țerile înaintate ale Europei stă cu totul în altfel: este cinstit și respectat; și în mare parte destul de bine plătit. Cu toate acestea și în China dascălul se bucură de o mare considerație. Așa, de exemplu, când un părinte de familie vrea să și învețe copiii carte, el nu îndrăznește să se ducă la dascăl, pentru ca să tocmească cu dânsul prețul și celelalte condițiuni, ci se înțelege prin o altă persoană onestă și când s'au învoit, atunci se subscrie un contract, apoi se dă un ospet mare în onórea dascălului pentru întărirea contractului dintre dascăl și familia școlarului. Este o adevărată sărbătoare de familie. Cu ocazia acestui eveniment însemnat din viața copilului, se dau tot felul de jocuri, se fac tot felul de petreceri; în casele cele bune, merge pînă la reprezentări teatrale.

Negreșit că mulți dascăli din Europa noastră ar voi să vadă această ceremonie introdusă și în țara lor. Și, dău, n'ar fi rău! Mai ales dacă ar fi esact proverbul „*cum este începutul așa și finitul*“, atunci de sigur că educațiunea chineză trebuie să de rezultate minunate. Credeți-ne însă scumpi cititori, că cea ce ni se pare o îndatorire la Chineză, acesta nu este de cât un calcul interesat din partea lor. În China, ca și în Europa, se cunoște foarte bine puterea unui ospet, udat cu mult vin sau *céu*, asupra succesului unei afaceri. *Între pahare* se fac multe lucruri, se făgăduiește mult și se ia multe angajamente. Chinezul este diplomat: vedeți, el profită de această ocazie ca să țină viitorului dascăl al copilului său, tot ce el vrea. Dascălul negreșit că țină *amin* la tot ce i propune și.... *écă'l prins!* — Morala acestei purtări este: feriți-vă de ospeturile date de către părinții de familie.

În țerile mai civilisate (cum este și România) unde învăța-

mântul public are capii săi, nu este atâta trebuință să se lîngușcă dascălul, care este un funcționar și de aceea dator de voe de nevoe să 'și facă orele de clasă. Dascălul chinez, dacă face rău clasa sa, rupe numai un angajament particular ; el pôte să 'și scuse lenea, pôte să înșele familia ; dascălul din Europa trebuie să 'și dé sémă de rezultatele sale către superiorii săi ierarchici cari esercită un control serios.

Deci, în țările luminate, dascălul trebuie să lucreze ; cel mai leneș se îndemnă la lucru de idea că tot viitorul său, că totă cariera sa atârnă de la acesta. Dar nu voim să țicem prin acesta că dascălul europén lucrază numai de frică. Nu, de o mie de ori nu ! Din contră, noi constatăm cu plăcere că adeseori ei lucrază numai din simțul de a 'și face datoria. Dar nu este mai puțin adevărat că organisarea școlilor publice în Europa, dă mai multă garanție părinților, de cât ospățurile din China. Și dacă unui părinți din țările civilisate dau ospeturi în onórea dascălilor copiilor lor, acesta o fac mai mult din punctul de vedere de amicitic. Intenția lor nu este ca să dobândescă de la dascăl mai multă silință pentru copilul lor ; căci ei știu bine că profesorul este dator, să facă, bine rău, tot ce el pôte.

Dar nu mergeți pînă acolo, în cât să conchideți din cea ce am țis pîn'aci, că noi disprețuim învățământul particular în genere ; nu, Dómnne ferește ! dar când el este organizat, ca în China, nu pôte servi de model ; organizat însă, cum este în Franța, el presentă garanții fórte serióse ; pentru-că dascălii particulari trebuie s'aibă diplomă, localurile pensionatelor lor sunt inspectate de stat. În ce privește însă învățământul și metodele este libertate absolută. Cu tóte acestea interesul cel mai mare al pensionatelor particulare este de a face cât mai bine, căci numai cu această condițiune ele vor avé școlari ; adese chiar dascălii și pensionatele particulare se deosibesc în bine prin metodele, reformele și îmbunătățirile lor. Pentru aceste motive, învățământul particular, în Franța, forméază rótele neapărat trebuincóse machinei învățământului public. Între școlile particulare și cele publice se stabilește o concurență din cele mai lăudabile, din cele mai înțelepte și din cele mai bine făcétore în practică. „Din ciocnire sare scântea.“

Localuri proprii pentru școle nu se află în Chină, căci o casă de școlă chinéză constă dintr'o cameră mai mult sau

mai puțin mare, pe care bietul dascăl o ia cu chirie. În China nu se află de acele sale admirabile ce întâlnești mai în toate satele Franței, ale căror ferestre sunt făcute cu multă îngrijire pentru ca să nu vatăme în ceva vederea scolarului, a căror aerisire este asigurată prin sistemele cele mai perfecționate. Drept or-ce mobilier, adese ori Chinezii n'aū de cât niște rogojinī pe care se aședă scolarii, când scriu sau desemneză. Chinezii tot mai ȳic că bătaia este ruptă din raiū; de acea nuēua încă *face minuni* în școlele lor, pentru ca să îndemne pe scolar la învățatură și să'l astâmpere, când supără pe dascăl.

Hartmann, profesor de Academie, în Franța
și Th. Petit, Director de școlă la Nancy.

INVĚȚĂMĚNTUL INTUITIV

PENTRU

copiil de ambele sexe dupe metoda și procedurile lui Pestalozzi și Frœbel.

Lecțiuni intuitive făcute în Pensionatul „Educațiunea“

(Urmare și fine ¹⁾)

LECȚIUNEA II. — MINCEA

Eū (voind să repet acelēși exerciții și cu stânga, m' adresez către școlari și le ȳic): Depuneți toți mincile pe bancă și ridicați mânele în sus, uite așa. (Și ȳicend astfel eū ridic amândoș mânele în sus). Apoi loviți în palme ca mine, ec' așa! Pleosc! o dată; pleosc! a doua oră; pleosc! a treia oră. Acum apucați cu mâna stângă de sforicica minci și ridicați-o în sus, uite așa, cum fac eū. Ce faci, Vasile? Uite-te la mine, cum o țiu și ține-o tot așa.

Vasile (respunde): Știu cum trebuie să țiu mincea, dar am apucat-o cu mâna; căci i s'a rupt sforicica.

Eū: Bine. Începem încă o dată. Apucați cu stânga de sforicica minci și ridicați stânga drept în față. A-

cum duceți stânga în partea drepta și în ce stângă. Uitați-vē tot d'a una al mine și faceți cum fac eū, repelind vorbele ce pronunț eū. Duceți mâna sus, jos (fără s'atingă mincea de bancă). Înaintați stânga, drept înainte, uite așa, pînă când veți ajunge s'aveți brațul întins, întocmai ca al meū și apoi retrageți brațul, făcend rōta la stânga, rōta la drepta, vedeți cum fac eū. Acum depărtați brațul, ec' așa! Apropiati-l, uite așa! etc. etc Mirinescu, repetă tu mișcările făcute cu stânga de noi toți.

Mirinescu (sculându-se în picioare, face dupe mine toate mișcările minci și țind-o cu stânga de sforicică și spindule din gură astfel): În față, — la stânga, — la dreapta, — sus, — jos, — înainte, — rōta la

¹⁾ Veți No. 3 al Revistei „Lumina pentru toți“

stânga, — róta la dreapta, — departe, — aproape, — ici, — colo, etc, etc.

Eü. Bravo, Mirinescule. Dar să mai repete I. Frunzănescu și Alexandrescu.

Școlariü (repetă dupe mine din gură și fac totodată fie care mișcare cu mincea)

Eü. Uitați-vă la ce fac eu. (și dîcînd așa, eu pun palma stîngă pe masă și cu dreapta luând mincea o pun de asupra mîinii stînge și spuneti-mi, ce fac?)

I. Stătescu. D-ta ai pus mincea pe dosul mîinii stînge.

Eü. Va să dîcă mîna stîngă *supörtă* mincea, adică o duce în spinare, ia arătați-mi?

Școlariü. Da, mîna *supörtă* mincea, uite așa, (și vorbind așa ei pun mincea pe dosul mîinii).

Eü. Luați mincea așa în mîna și strîngeți-o ușor între degete, uite, cum fac eu.

[*Școlariü* fac aceeași mișcare).

Eü. Țineți mincea atârnată de sforică, uite așa.

(*Școlariü* fac toți aceeași lucrare).

Eü. Puneți mincea pe bancă și apăsați-o ușor cu mîna pe bancă.

(*Școlariü* fac aceeași faptă).

Eü (fac încă deosebite mișcări pîind pe școlari să le facă și ei).

Eü (adresându-mă către copii, le dîc). Copii, ați vădüt că noi putem învêrti mincea, putem s'o atârnam, s'o strîngem, s'o apăsam, s'o purtăm, s'o suportăm, s'o tirim, s'o rostogolim, s'o ducem și s'o întorcem, în cöce și în colo, înainte și înapoi.

Dar mincea ar puté öra să ne ia de mîna și să ne mișce, cum o mișcăm noi?

Hornstein. Nu, mincea nu pöte să ne mișce, căci este mai mică de cît noi.

Teodor (întrerupînd dîce): Nu, pentru că mincea este mai mică nu ne pöte mișca, căci é nu pöte mișca.

nici lucrurile cari sînt mai micî de cît é.

Alessiü. O mince nu ne ar puté mișca, chiar dac'ar fi cît omul saü și cît casa. Mincea nu ne mișcă, căci nu are suflet, cum are omul, calul, boul....

I. Frunzănescu. Caii trag trăsura.

Eü. Dar, copilul ce face cu mincea?

Al. Alexandrescu. Copilul aruncă mincea.

Eü. Vêd că pricepeți cum că mincea și alte lucruri ca é n'au suflet; de acea nu pot a mișca nici a lucra nimic, pe cînd omul, boul, bivolul, calul au suflet și pot lucra cîte ceva.

I. Stătescu. Da, D-le, știm, că *alea* cu suflet sînt viețuitoare cari lucröză ceva și *aleu* fără suflet sînt lucruri.

Eü. Bravo, Iancule. Dar ia să'mi spună Benone, dacă s'ar asvărli jos mincea, s'ar sparge é?

V. Stătescu. Nu, D-le, nu se sparge mincea, numai sticla se sparge, cînd se lovește de pîtră, căci sticla este fragilă, adică fragetă la spart.

Eü. Bine. Acum însă să'mi spună, Micu, cum cunöștem noi că mincea are forma rötundă?

Micu. Cunöștem că mincea este rötundă, vêdînd'o cu ochii și pipîind'o cu mîna.

Eü. Așa este, dar să'mi spună Popescu, cum pricepem *culörea* minciü?

Popescu. Privind cu ochii cunöștem fața, culörea minciü.

Eü. Da, cu ochii vedem că un lucru este de culörea roșie, albastră, galbenă. Dar ia uitați-vă la mine și vedeți, cum țiu eu sforicica minciü, și în urmă faceți ca mine. [Eü țiu

mincea cu stînga și întînd cu dreapta de sforică, așa că este o linie dreptă].

(*Școlariü* fac de asemenea).

Eă. Bine Țineți de vârful sforicicăi, lăsați mincea să atârne, ec' așa și spuneți-mi, ce fel de linie arată sforicica asta?

Mauriciu [răspunde]: Este o linie dréptă,....i...i....

Laurenția [rișend spune]: Este dréptă *verticală*, adică cum ar sta omul drept în picioare sau cum stă zidul.

Eă Da. Dar, ia spune-mi, cine ți a șoptit?

Titu. Nu i a spus nimeni, dar a în vătă de mult.

Eă. Cine îți mai găsește linii verticale, aici în clasă?

Leon. Uite, marginile de la catedră, de la picioarele băncilor, muchiile de la tablele cele negre, marginile ușilor,....i....

Eă. Destul. Patane, ia mincea în dréptă, întinde sforicica așa cu stânga (*orizontal*) și spune-mi, ce fel de linie arată sforicica?

Patan (întindând astfel sforicica ȳice). Aici avem o linie dréptă *orizontală*.

Popovici (înterupând ȳice): Aici, în clasă, vedem mai multe linii orizontale, cum este dușumeaua, tavanul, marginile băncilor și,....i....

Eă Destul, Popovici. Să-mi spună însă și Guillaume ce linie avem, dacă coborîm mâna dréptă cu mincea și ridicăm stânga cu sforicica?

Guillaume. O linie aplecată.

Eă. Așa este, o linie aplecată la dréptă, dar care în carte se cheamă *oblică* (uite cum este și tabla aia rezemată de perete, teul acela rezemat de ferăstră, umbrela asta rezemată de catedră, etc.)

Pentru că veți că vi s'a cam urit, putem să ne oprim aci, dacă îți făgăduiți că n'o să uitați ce am făcut cu mincea.

Scolarii. Da, D-le, făgăduim să nu uităm ce am făcut cu mincea.

Eă. Depuneți dar mincile și eșiți în recreație.

EXERCITIUL AL III. MINCEA

(Urmare și fine)

Eă. (Dupe câte-va ȳile intru din nou în clasa școlariilor celor mici, le împart minci, îi fac să repete ideile privitoare la forma, culorile și mișcările miucii, apoi urmez mai departe ȳicând:) Apucați mincea de sforicică, ridacați-o în sus, dar așa ca să atingă de bancă, cum vedeți mincea mé. Acum eă o s'o mișce pe a mé spre dréptă dar pe târșite, uite așa. Priviți numai (ȳicând așa eă tirăsc mincea lin de tot de la stânga spre dréptă).

Laurenția, Titu și alții spun: uite Alecsandru, Micu, V. Stătescu, Benone, mișcă și eă ca D-ta.

Eă (răspund): Asta dovedește că mâna lor n'ascultă de eă. Dar acum să mișce toți, însă mai întâi Popescu să facă această mișcare, apoi I. Stătescu.

Popescu (face mișcarea), *I. Stătescu* (face de asemenea).

Eă. Bine. Să facă toți această mișcare.

[*Scolarii* fac toți mișcarea dupe mine].

Eă Pré bine! Să știți că locul de unde mincea a început să se mișce, se cheamă locul *de plecare*, ér locul unde se oprește mincea se numește *locul de sosire*. De la locul de plecare pînă la locul de sosire mincea a făcut un drum. Acum s'o mișcăm înapoi, la punctul de plecare, uite așa.

[*Scolarii* fac mișcarea de înapoero a mincilor].

Eă. (rostogolind mincea pe masă, ȳic școlariilor): Rostogoliți ca mine mincea. Începi Alessiu.

Alessiu (ȳind de seurt sforicica mincii rostogolește mincea pe bancă, cu celtă mână cum am făcut eă).

Eă. Să facă toți ceilalți școlarii această mișcare.

[*Scolarii* rostogolesc toți mincile pe bancă].

Eă (puind mincea pe masă, sucesc sfo

ricia și apoi o ridic în sus, dicându-le) : Uitați-vă și spuneți-mi ce face mincea mă?

G. Berbier (răspunde) : Mincea D-v se învârtește împrejurul ei, întocmai cum se învârtește o sferlăză.

Eă. Faceți toți astfel.

[*Scolarii* fac toți ca mine].

Eă (urmând mai departe vorbese) : Leon și Popovică, puneți mincea pe bancă; dar țineți-o de sforcică, trageți încetișor de sforcică spre D-v, uite așa, ăr ceilalți uitați-vă la ei.

Leon și Popovică (trag lin de sforcică și apoi vorbește fie-care). Țtă că mincea vine spre mine.

Eă (căt-re ceilalți școlari) : Faceți acum toți ceilalți de asemenea.

[*Scolarii* (tirăsc toți mincile).

Eu (aproband pe școlari și dic) : Bine! Acum însă să mai facem și alte mișcări. Țtă câte o cutiără pentru fie-care. Mitică, vino încóce. Ia câte o cutiără de aci și dă-o lui Wissner, ca și el s'o dé mai departe, pină când fie-care școlar va avé câte una.

Mitică (venind la masa mé ia câte o cutiără și duce lui Wissner dicend) ține Wissner și înaintéz'o lui T. Frunzănescu ca și el s'o înainteze mai departe. Ține alta și înaintéz'o meroă etc., etc.

Laurenția. Eniă, uite Titi a oprit el o cutiără și n'o dá mai departe lui Benone.

Titi (răspunde țuguind buzole). Apoi, am mai dat încă șapte cutiäre lui Benone, și el n'a dat și lui nenea.

Eă. Nu te teme, băețele, că nen'teă va rămâne fără cutiără, căci sunt pentru toți. Dă-o dar mai departe.

[*Scolarii* (spun) : Acum avem toți cutiäre.

Eă. Bine! Puneți-le cu gura în jos și cu fundul în sus. Apucați mincea de sforcică și țineți-o așa

atárnată d'asupra cutiärei. Treceți-o la drepta cutiärei, la stânga ; puneți-o deasupra, de desubt, ridicând puțin cutiära cu mâna stângă ; treceți-o dincoce (între copil și cutiără), dincolo, uite așa ! aprópe, departe, înăuntru [copiii restórnă cutiära cu gura în sus].— Vedeți, copii, mincea ocupă un loc în cutiără, nu este așa ?

I. Stătescu (răspunde repede) Da, d-le, în cutiära asta pot intra cu tóte patru minci, dar acuma, pentru că este una înăuntru, n'o să mai intre de cât încă trei.

Eă. Așa este, un lucru mare cât omul și cât casa saă mic cât un porumbel or și mai mic ocupă un loc unde este. (*Scolarii* spun mai multe lucruri mari și altele mici).

(Aceléși esercițiul s'aă repetat și cu mâna stângă).

Eă [voind să dauă saă să completez idei de mișcare și de repaus, m'adresez către școlari și le dic] : Țineți mincea de sforcică, dar țineți-o în repaus, adică fără să se mișce, uite cum o țiu eă ; mișcați-o spre drepta, spre stânga, ridicați-o în sus, coboriți-o, înaintați-o, retrageți-o, depărtați-o, apropiați-o, mișcați-o încetișor înainte și înapoă, éc'așa ; acum mișcați-o iute la drepta și la stânga, înainte și înapoi. Repaus. Proistosescu, repetă tóte mișcările dupe mine, spuindu-le și din gură.

Proistosescu (esocută tóte mișcările).

[*Scolarii* fac aceléși esercițiul cu stânga, cum s'a făcut cu drepta].

Eă (adresându-mă școlarilor le vorbesc așa) : Acum să ne oprim aci și altă dată vom mai învăța ceva tot cu mincea. Apucați mincea cu mâna dreptă și ridicați-o în sus, uite cum fac eă. Priviți-o bine și spuneți-mi pe rând începënd de la Mauriciă. Ce știți despre mince ?

Mauriciă (răspunde timid și necorect cam în felul următor) : Asta este o min-

ce rötundă, galbenă, roșie și albas- stânga, sus, jos, vedeți cum fac
tră eă, dîcînd din gură tot ca mine.

Mirinescu (întrerupe dîcînd :) Nu este, (*Școlariă* fac tôte aceste mișcări rostind
așa, cum spune el ; căci trebuie să și din gură numele fie-cărui mișcări).
dîcă că mincea are formă rötundă, *Eă* Vie fie-care din voi cu mincea
că are trei fețe: pe o parte roșie, s'o pună pe masa mé, dar începeți
p'iei galbenă, și p'e dincóce . . al- cei din urmă.
bastră.

Mauriciu (întrerupînd și dînsul dîce :) [*Școlarii* vin pe rînd, depun mincile cu
cutiórele și se întorc la locul lor.]
Da, dar în loc de fețe trebuia să *Eă* (adresându-mé către școlari le dîc:)
dîci culorî

Eă. Vedeți, așa'mî place să vöd pe începînd de la cei din urmă și
școlari concurînd, întrecîndu-se uitați-vé, dacă vedeți prin curte alte
care mai de care să răspundă mai lucruri cu forma rötundă, cum este
bine. Acum lăsați mincile în repaus, mincea.

pe bănci, fără să vé atingeți de ele. [*Școlarii* es toți în rînd].

Apuce fie-care cu stînga sforcica
mincii sale și misce-o la drépta, la

CUM INVAȚĂ GERTRUDA COPIII SĂI ¹⁾

de PESTALOZZI.

(Operă compusă din 14 epistole)

Epistola întâia a lui Pestalozzi către amicul său Gesner.

Mulțumită recomandațiunii lui Fischer²⁾ găsii la Gurginel³⁾ un repaus întăritor, de care aveam mare trebuință. Este o minune că mai sunt în viață. Dar n'ajunsesem încă la portul meu de scăpare ; eram pe o stîncă în mijlocul mării și mai mă odiniam înainte de a începe din nou să înot. Cât oiă trăi, îmi voiă aduce totdeauna aminte de acele zile, cari mi aă scăpat viața. Dar nu puteam trăi fără opera mé, chiar în momentele când, din înălțimea Gurginelului, priviam valea cé frumoasă și nemărginită care se 'ntindea la picióarele mele. Nicî odată n'avusesem sub ochii méi o perspectivă așa de mare, și totuș, în fața unei asemenea priveliști, nu mă gândiam atăta la frumusețea ei, pe cât mă gândiam la învățămîntul cel rău al poporului. Nu putcam și nicî nu voiă să trăesc fără scopul méi.

¹⁾ Veți No. 4 al revistei „Lumina pentru toți”

²⁾ Fischer, secretar la ministerul artelor și științelor noului guvern al Elveției, avea acelși idei frumoșe și urmăria acelaș scop ca și Pestalozzi, adică ridicarea învețăturii în Elveția, și în acé epocă, el tocmai se prepara să fondeze o școlă normală la Bern, dar muri, în 1800, fără să apuce a'și îndeplini proiectul.

³⁾ Gurginel, localitate de munte în Elveția.

Plecasem din Stanz, contra voinței și plăcerii mele, deși bolnav pe pragul morții, dar plecasem silit de măsurile militare și pentru că nu 'mă era de loc cu putință, pentru moment, să urmez mai departe cu executarea planului meu. Plecarea mă reinnoi clevetirile contră mi: «Da, diceau înșiși «amicii mei, ecă ce pôte el face: perde cincă lună să se stabiliască, cași cum ar avé să lucreze; dar, în a șesé totul este «finit, lucru la care trebuia să se aștepte or-cine. El nu pôte «sévêrși nimic și, adevêrul spunînd, el n'a fost nici odată «vrenic de nimic practic, afară pôte de scrierea unui roman, «care s'a învechit». Mă o diceau în față: «Este o nebunie de «a crede pe un om capabil de fapte sănôtose, la ctatea de «50 de anî, numai pentru că la 30 de anî a scris o carte «cum se cade.» Persónele cari mi erau mai favorabile, proclamau sus și tare că eu urmăriam un vis și că, ca toți nebunii cari au o idee fixă, aveam uneori câte o cugetare luminósă în privința visului și a idealului meu. Era lucru firesc ca niminî să nu mă asculte, pentru că după părerea tuturor numai starea cé ré a afacerilor mele mă desgustase la Stanz și că de aceea eu disprețuiam or-ce lucrare practică.

F.... mă a povestit o convorbire ciudată între niște amici. Era în public, într'o adunare. Cel dintâiu *dicea*:

Ai vedut? ce mină grozavă!

Celalt. — Da, bietul nebun! mi era milă de el.

Antâiul. — Și mie; dar nu trebuie să te gândești a'l întorce din calea lui. Este un om care aruncă o licărire, un moment l'ai crede în adevêr capabil de ceva; dar un moment după aceea și întunericul se întinde împrejurul lui: te apropii să veđi ce s'a întemplat, și constați că s'a ars el însuși.

Celalt. — De ar da D-đeu să ardă cu totul odată pentru totdeauna!

Antâiul. — Numai de i s'ar întempla acesta mai curênd, ca să scape odată de sufeințe!

Asfel fu respłata operêi mele de la Stanz, operă cum nici un om nu încercase încă într'o întindere atât de mare și în astfel de împrejurări, o operă ale cării rezultate intime m'au dus la punctul unde mă aflu astăzi!

Toți se mirară, când mă vedură coborîndu-mă din Gurginel cu aceeași hotărîre și cu acelaș scop ca mai nainte, cugetând

numai la găsirea unui colț, unde să pot reinnoda firul în pantul unde 'l lăsasem.

Rengger și Stapfer¹⁾ se bucurară de acesta. Judecătorul superior Schnell mă sfătui să vii la Bertud, unde sosii dupe două zile. În Schnell și în doctorul Grimm găsii niște oameni cari știau pe ce fel de nisip nesigur erau întemeiate vechile noastre școli, și cari totuș credeau că s'ar pute găsi un pământ sănătos sub această mare cantitate de nisip. Eu le datorec recunoștință. Ei s'au interesat de proiectele mele și au ajutat, prin activitatea și bunavoința lor, să mă deschid calea ce căutam.

Dar și de astă dată întâmpinați greutăți. Din nenorocire însă mă luară dintrăi drept un învățător de întemplantare, drept unul din acei dascăli ambulanti cari și caută pâinea din oraș în oraș. În curând câte-va persoane bogate mă salutară cu bunăvoință; câte-va obraze bisericesti chiămară binecuvântarea cerului asupra proiectelor mele; unii oameni pricepuți crederă că ar pute găsi vr'un folos pentru copiii lor în cea ce făceam eu. În scurt, totă lumea părea dispusă să aștepte cu răbdare cea ce era să iese din lucrarea mea.

Dar dascălul școlii din partea de jos a orașului, unde fusese numit și eu, nu mă privia de loc bine. El își inchipui pe semne că ardorea mea de a mă bate capul atât de mult cu abecedarul, n'avea alt scop decât să 'l iaă locul, și că funcția lui era pentru mine, venatul ce urmăream. Într'o zi, se răspândi șomotul în stradele vecine că catechismul (de Heidelberg²⁾), era în pericol de a fi scos din clasa mea. Și în orașele protestante ale Elveției, acest catechism este hrana intelectuală la care copiii sunt reduși, și tu știi, Gesner, că acesta ține pînă în ziua când tinerii sunt obligați să meargă înaintea preotului ca să 'și dică rugăciunile, adică pînă în ziua logodnei³⁾.

Afară de catechism, se șoptia la ureche prin vecinătatea școlii că eu nu știam serie nici socoti, ba nici chiar citi, cum se cade.

¹⁾ Rengger era ministrul justiției și al poliției; Stapfer ministrul artelor și științelor. Amândoi s'arătără plini de bună-voință pentru Pestalozzi, mai ales Stapfer, care fu el un al doilea „Iselin“.

²⁾ Catechismul de Heidelberg sau catechismul palatin, publicat în 1563, din ordinul electorului palatin Frederic III, era și este încă tractatul elementar de religieune, cel mai răspândit în școlile evanghelice în Elveția.

³⁾ Înaintea cununii, logodnicii erau examinați de către preot la Catechism.

Ei bine, amice, o veđi, nu totdeauna sunt false toate vorbele spuse în strade ; în adevăr, eu nu știam bine nici să scriu, nici să citesc, nici să socotesc. Răul este numai că se trag totdeauna pré multe conclusii din aceste adevărări spuse în stradă. Ai vedut'o la Stanz : eu învățam pe copiii să scrie fără să știu eu însumi a scrie bine, și de sigur că incapacitatea mé în aceste materii era o condiție neapărat trebuincioasă pentru ca să mă facă să descoper metoda cé mai simplă de învățământ, și pentru ca să gădesc mijlocele cu ajutorul cărora cel mai neînvățat om și cel mai lipsit de experiență să potă ajunge ca să învețe el însuși pe ai săi.

În așteptare, n'aveam pretenția de a face să credă aceste verități locuitorii neburgezi din Bertud. De acea nici nu le credură ei. Ei se adunară și declarară că nu voiaū să se încerce noul învățământ cu copiii lor, căci este de daroria burgedilor, să'l încerce cu ai lor.

Cea ce se și întimplă. Protectorii și amicii mei desfășurară totă priceperea necesară într'o asemenea țară și pentru un astfel de scop, și în sfârșit isbitură să mă numescă institutor la cé mai de jos clasă ale uneia din școlile primare aflate în partea de sus a orașului, adică la o școlă burgeză.

Mă socotii foarte fericit. Dar, la început, eram ca un sêlbatic ; mi era témă în tot momentul, ca să nu mă dé afară și din această funcțiune. Acestă temere mă făcea și mai stângaciū. De acea când mă aduc aminte de Stanz, flacăra și viața acelor dintăi ore unde imi clădiam, ca să dic așa, un templu încântat, și apoi dăilele ce am petrecut la Bertud, discursagiat, tirându-mă sub jugul cel rău al școlii, mi e greu să pricep cum acelaș om a putut avé doă existențe așa de diferite.

Aci școlă era supusă unor regule, cari o făceau să aibe óre-care însemnare, destul de meritată, cu puțin pedantism și pretenție. Tóte aceste erau lucruri noi pentru mine. În viața mé, nu purtasem o astfel de sarcină ; dar voiam să mi ajung scopul, și o purtai ocupându-mă cu abecedarul de diminéta pină séra și urmând fără nici un plan, pe dibuite drumul întrerupt la Stanz. Combinam seriī de silabe; umpleam caete întregi de seriī gradate de silabe și de numere ; căutam, prin toate mijlocele, să simplific pe cât se póte elementele citirii și ale socotelei, se gădesc formele cele mai nemerite din punctul de vedere psihologic și cele mai proprii a con-

duce pe copil, treptat și fără lacune, de la primul pas la al doilea, apoi, o dată bine asigurat al doilea, să-l aducă în stare ca să treacă repede și sigur al treilea și al patrulea. Deosibirea era numai că, în locul literelor abecedarului, ca la Stanz, copiii aveau să desemneze aci cu creionul lor de ardosie unghiuri, pătrate, linii și arcuri.

Puțin câte puțin, această lucrare desvoltă în spiritul meu idea unui *abecedar intuitiv*, mijloc foarte însemnat pentru mine și a cărui realizare mă făcea să întrevăd o metodă generală de învățământ. Imi trebuî lung timp pentru ca să luminez ideile mele asupra acestui punct. Cea ce am să-ți spui o să-ți pară de sigur neînțeles; totuși nimic mai adevărat: lucrasem în curs de luni întregi principiile elementare ale învățământului; făcusem totul ca să le simplific pînă la cîm din urmă, și nu cunoșteam legătura dintre ele sau cel puțin nu-mi puteam da socotela despre acesta într'un mod deslușit; dar din oră în oră simțiam că înaintez și că înaintam cu pași mari.

Astăzi știu, prin experiență că, pentru a săvîrși minuni trebuie să urmezi tot de jos în sus, chiar de ai fi cu pîrul cărunt. N'am pretenția de a face minuni, nu intrunesc nici una din condițiile trebuincioase și nu voi fi nici odată capabil de a face de acestea, fie adevărate sau false; dar oamenii cari ar fi ajuns la vîrsta mea, avîndu-și încă mîntea întregă și nervii liniștiți, și cari, de voe sau nevoe, ar urma o cale progresivă într'o afacere ca a mea, aceia ar ajunge să facă minuni fie de un fel sau de celalt. Dar nu, pentru un om de vîrsta mea, este drept și rațional să caute un jeț de repaus. Eu nu sunt așa făcut. Și încă trebuie să mă bucur că la vîrsta mea, am dobîndit permisiunea să aplic această metodă progresivă. Imi place s'o practic, cum o înțeleg eu. Tote faptele și silințele mele tind numai să caut calea cea mare, care merge în linie dreaptă. Dacă voi ajunge la scopul ce urmăresc nu-mi va rămîne de cît să-l proclam, și cel mai simplu om va pute ajunge dupe mine. Nu-mi fac iluziuni că cu acesta voi câștiga glorie sau voi face minuni; totuși, acesta va fi încoronarea carierei mele că, în zilele bătrîneții mele și în timpul unei munci de mai mulți ani am urmat această *cale* gradată și progresivă. Binefacerile acestei metode mă isbesc pe fie care și mai mult.

Indepliniam astfel, în pulberea scôlei, tôte părțile datoriei mele, și nu mă ocupam numai într'un mod superficial, munciam de la opt ore dimineața pînă la 6 ore sêra, afară de ore cari întreruperi. În drumul meu, mă isbiam sîrește la fie-care pas de fapte cari imi dau pe față legi fisico-mecanice dupe cari mintea noastră primește și păstréază cu mai multă saū mai puțină înlesnire tôte impresiile venite de afară. Pe fie-care di, organismul învățămîntului meu mai conform acestor regule; dar nu'mi-am dat în adevér sêma de principiul lor de cât în vara trecută, în ziua când consilierul esecutiv Glayre, căruia cercam să esplic metoda mé, imi duse în franțuzește «*Vrei să mecanizezi educațiunea*»¹⁾

Pusese degetul pe chestiune și 'mî găsia vorba precisă care 'mî esprima totodată scopul și mijlocele ce întrebuițam²⁾. Aș fi remas pôte lung timp fără să găsesc acéstă vorbă, căci înaintam fără să 'mî dau sêma de ce făceam, condus numai de un sentiment fôrte obscur, dar fôrte puternic, care asigura mersul meu, fără să mi-l facă cunoscut.—Nu se putea altfel: de 30 de ani nu citisem nici ocarte; nici nu mai puteam citi. Uitasem și vorbele pentru esprimarea ideilor abstracte și mă mulțumiam să trăesc cu convingerile mele căpătate din intuițiuni fôrte însemnate, dar cé mai mare parte uitate. Fără s'am conștiță de principiul căruia mă supuneam, tocmai pe atunci începui în esplicările ce făceam copiilor, începui să stăruesc mai ales asupra ceea ce isbește de ordinar simțurile lor. Și pentru că stăruim pré mult asupra cunoștințelor elementare, voiți să știu când primește copilul prima învățatură și căpătai numai de cât convingerea că întăia oră a învățămîntului este ora nașterii. Din momentul când simțurile lui se deschid impresiunilor naturei, natura îl instruște. Viața cé noă nu este alt ceva de cât facultatea de a primi impresii, însă ajunsă la maturitate: este deșteptarea ger-

1) Aceste vorbe se găsesc în cartea lui Pestalozzi scrise în franțuzește cu ortografia următoare. „*Vous voulez mécanisez l'éducation.*“

2) În a doua ediție, din 1821, Pestalozzi dîce: Înțelegeam fôrte reū franțuzește. Imi închipui că Glayre înțelegea prin acele vorbe că eu căutam să arangez mijlocele de educație și de instrucție în serii gradate, legându-se între ele prin o ordine psihologică.

Erôrea lui Pestalozzi nu fu lungă. Ecă prima frasă din o espunere a doctrinei lui scrisă curênd dupe conversația lui cu Glayre: „*Je veux psychologiser l'enseignement*“ adică voiți să fac ca învățămîntul să fie conform naturei spiritului omenesc.

menilor fisici, ajunși în stare perfectă, cari au să întrebuințeze pe viitor toate puterile și toate energiile lor pentru ca să urmărească dezvoltarea propriei lor organizări; este deșteptarea animalului, astăzi complet, care voește și care trebuie să devie om.

Așa dar, totă învățătura de dat omului constă numai în arta, în meșteșugul de a da mână de ajutor acestei tendințe naturale către propria ei dezvoltare, și această artă repausă numai pe mijlocele de a pune impresiunile copilului în legătură și în armonie cu trepta de dezvoltare la care a ajuns el. Negreșit deci că, în impresiile cari îi trebuiesc comunicate prin învățământ, trebuie mers treptat, și începutul și înaintarea cunoștințelor lui trebuie să corespundă exact stării puterilor lui, cu cât ele se dezvoltă mai mult. Și nu întârzi ai de a vedea că trebuia să descoperă această gradatie în toate ramurile ce îmbrățișează cunoștințele omenești, mai ales în noțiunile fundamentale, de unde pleacă evoluțiunea spiritului nostru și că acela era singurul și unicul mijloc de a junge să se facă adevărate cărți de școală și de învățământ, conform naturei și trebuințelor noastre.

De asemenea nu întârzi ai de a recunoșce că punctul principal, în compunerea acestor cărți, era împărțirea învățământului după mersul progresiv al puterilor copilului și determinarea cu ce mai mare precisiune în toate ramurile de cunoștințe a tot ce convine fie cărei vârste, așa ca să nu se lase nimic afară din ceea ce copilul este în stare să învețe pe deplin, dar asemenea să nu i se de nimic din ceea ce i ar încărcă mintea și i ar turbura-o prin studii ce el nu este încă cu totul capabil să înțeleagă pe deplin.

DOCTORUL FARA ARGINȚI

Durere de dinți.— Contra durerii de dinți recomandăm următorul léc sigur, care va face pe persoanele cari suferă de dinți să nu mai alege la cleștele dentistului și să nu se mai lipsescă de un organ, așa de trebuincios mestecării.

Să se ia de la farmacie: 6 grame cloroform, 2 grame laudanum, 10 grame tinctură de Belzuin, și să se amestece toate într'o sticlută bine astupată și să se păstreze pentru cas de trebuință

Te apucă durerea de dinți? Ia puțin bumbac, înmoe-l în această doctorie și pune-l în dintele găurit sau învâlc în el dintele care te dore, or pune acest bumbac chiar peste gingia unde simți durere mai tare.

Dupe cât-va timp durerea se va alina ca prin minune și rare ori vei fi silit să mai repeți operația, cu condiția însă să nu bei nici să nu mănânci ceva ferbinte sau pré rece, și mai ales să te ferești a lua ferbinte *dupe rece* sau rece dupe ferbinte.

Dupe „Galații“ din Galați.

O ARUNCĂTURĂ DE OCHIŪ ASUPRA EDUCAȚIUNII (1)

de

M. C. FLORENTIU

Dar această stare fi-va îndestulătoare spre a corăspunde pe deplin cu misiunea ce a încredințat natura femeii, ca civilisătoare și moralisătoare a genului uman? Noi nu ne putem permite a răspunde d'o cam dată nici acestei cestiuni, și trecem înainte a întreba din nou: Fi-va femeea capabilă a priimi cu succes și instrucțiunea, cu care apoi să pótă completa educațiunea, marea operă ce îi impune natura a edifica în interiorul omului? Posedă é óre germinul acelei forțe de voință, tărie de caracter și de severă înțelepciune, ce se cer unui adevărat educator și conducător al unei ființe atât de flexibilă ca omul? Fi-va femeea în stare a se ridica pină la acele înalte și nobile sentimente, cari nase amorul de patrie, naționalitate și umanitate, și pe care este datóre, dacă voește a-și indeplini cu sfințenie datoria, să transmită cu convicțiune copiilor săi? În fine, fi-va femeea în stare a'și apropria, și la împrejurări a pune în lucrare acé virtute eroică, care pe lângă cele-alte este datóre a o planta adânc în sufletul fiului sau ficel sale? Intr'o vorbă, posedă femeea în sufletul său adevărata pudóre și sinceritate a amorului conjugal, care este cel mai puternic element al fericirii omului în această trecătoare lume?

Noi ne credem pré puțin autorisați a răspunde din parte-ne unor asemenea delicate cestiuni, cari aú agitat și agită încă și astăzi, prin idei controversate cele mai strălucite capete, dar destul de înarmați a le veni în ajutor, pe lângă propria noastră convicțiune, din miș de exemple cu totul favorabile femeii, cu câte-va argumente științifice și istorice, și credem că reușita nu va fi decât în favórea ei.

Dacă creerul este focarul din care-și ieú sorginta, rațiunea și tóte cele-alte facultăți umane, apoi după observațiunile anatomicofisiologice cele mai acreditate, organismul mintal al ambelor-sexe se găsește în perfectă conformitate. Și dacă femeea se vede adesea inferióră bărbatului în domeniul artelor și al științelor, acesta nu provine nici din inferioritatea inteligenței, nici din lipsa naturalei aptitudinii, ci numai din caracterul ei de maternitate, și mai cu sémă din lipsa unei sănătoșe educațiuni și instrucțiuni, pentru că alt-fel ce ar însemna acele strălucite

(1) Vezi No. 3 al Revistei „Lumina pentru toți.“

astre feminine, cari colorază, prin cele mai vii trăsurî, toate paginile literaturii, artelor și științelor de tot geniul cu tot disprețul în care a fost lăsată femeea?

Dar cine nu și va pleca capul și nu va stîmă cu venerațiune, față cu timpul și cu puținul interes ce s'a pus tot d'a-una la educațiunea femeii, când va auzi pronunțându-se numele *Hortensiei*, fiica celebrului Hortensiu, *Tuliei* fiica lui Cicerone, *Hipathiei* fiica lui Theon, *Theanei* fiica lui Pytagora, *Lauriei* de Bassi, *Emiliei* de Breteuil, *Oliviei* de Nantes, domnei de Staël, domnei *Dacier*, domnei *Genlis*, domnei *Guizot*, domnei *Hamilton*, *Dorei d'Istria* și miș de alte luminătoare stele⁽¹⁾ cari împodobesc în modul cel mai strălucit tot domeniul literar, științific și artistic?

Voiți acum putere de voință, tărie de caracter și de severă prudență la femeie? Deschideți istoria lumii și priviți dintre miș altele pe *Leona*²⁾, acuzată în conspirațiunea contra fiilor lui Pistrate, tiranii Atenei; pe *Epicaris*³⁾, compromisă în conspirațiunea lui Pison, contra lui Neron și cred că noi bărbații vom pleca capul cu smerenie înaintea unei asemenea puteri de voință, tărie de caracter și severă prudență, de care nu este capabilă decât numai femeea.

Voiți încă a proba dacă femeea se găsește în stare a nutri în sufletul său amorul și devotamentul patriotic? Deschideți din nou istoria umanității și comparați pe *Codru*, *Deciu*, *Leonida* și *Fabiciu* pe cari obicinuiți a cita de câte ori vorbiți de devotament și amor patriotic, între altele a cele trei fete ale lui Laos: *Frasiteea*, *Eubule* și *Theope*; cu cele două fiice ale lui Erectheu: *Pandora* și *Protogeni*, cu mama lui *Cleomene*, cu *Veturia* mama lui Coriolan, cu mama lui Pausania, cu *Phoecenele*, cari la începutul unui asediū, ce avea de scop destrucțiunea orașului lor, jurară a se arunca în flăcări dacă orașul va căde în mânele vrăjmașilor; cu devotamentul cetățenelor romane, cari, în timpul lui Brenus și Anibale, salvară Roma de jaf și incendiū, dând spre despăgubire toate nestimatele lor. Mai comparați și cu *Quintia Crispila*, femeea imperatorului Maxim, care, incongiurată în Aquilea, dete acel virtos exemplu femeilor orașului de a și tăia părul și a-l împleti în corde de arcuri și mașine de război, trebuitor la serviciul lor; cum și cu mama lui *Ștefan cel mare*, care refusă intrarea în palat fiului ei

¹⁾ Negreșit că, dacă D-l M. C. Florențiu, autorul studiului ce reproducem aci n'a menționat pe *Carmen Sylva*, cauza a fost numai că nu era nimic scris în românește asupra acestei persoane, la 1883.

Redacția.

²⁾ *Leona* fiind supusă celui mai crud supliciū, împreună cu alți conspiratori, arătă atîta dispreț și tărie de caracter carnelor, încât disprerară d'a pute inventa torturii mai aspre, prin cari să pōtă obține dela densa mărturia ce căutau. Cu toate acestea într'una din zile, această nemuritoare femeie, temându-se ca violința casnelor să nu i slăbescă rațiunea, și să smulgă secretul, și i tăia limba cu dinți și o scupă în fața carnelor ce o întreba!

³⁾ Istoricul Tacit ne spune că *Epicari*, fiind supusă împreună cu alți conspiratori, la oribilul supliciū al focului și biciuclor, în violența torturilor, bărbații aș divulgat chiar pe mamele lor, pe când această femeie remase mută și nesimțitoare în fața celor mai atroce cruzimi. Dar în cele din urmă, spre a scăpa de atâtea suferințe, preferă a se sugruma decât a datora vieții unei denunțări!...

mai înainte d'a fi biruitor contra vrăjmașilor patriei sale, și credem că femeia va fi destul de triumfătoare și de astădată.

Dar poate se va întreba cu multă mândrie despre chestiunea, dacă se găsește femeia în stare a-și apropria și la impregiurări a pune în practică și curagiul răsboinic sau virtutea militară. De și am dori ca în această privință triumful să nu fie de cât numai al bărbatului, rămânând femeii nepătat nobilul ei rol de împăcătoare și indulcitoare a sălbaticii furii bărbătesci, dar au fost impregiurări grele, în cari lăcomia și ferocitatea omenilor au silit pe femei, într'un esces de zel, pentru apărarea unor sentimente mari, să-și uite sau cel puțin să și părăsescă pentru un moment marea și divina ei misiune de recreatrice a binții umane, și să se arunce în scena răsboinică sau destructoare, în care, cu toată debilitatea ei fizică a întrecut adesea pe cei mai mari și străluciți răsboinici, redând curagiū și viață învinșilor disperați a reinălța tronuri distruse și a ridica națiunii ingenuchiate. Din nemărginita mulțime a eroinelor, ce ne prezintă istoria la toate popoarele pământului, ni se pare destul a cita pe *Harpalice*, fiica lui Licurg, care în fruntea unei mici trupe se aruncă asupra Geților și liberă pe părintele său, care căduse captiv: pe *Cratesipoli*, principesa Sicioniei, care în capul micii sale garde învinse pe insurgenții orașului; pe *Archidami*, care sili pe Pyrrhus a ridica asediul Spartei; pe *Telesila*, care, în capul unei armate de femei respinse, în bălă regulată, pe Demarat și Cleomen, generali Lacedemonieni, cari jefuiau orașul Argos; pe *Victorina*, femeia lui Victorin, care desfășură atâta vitejie și curagiū în răsboe, încât fu numită *cea armelor*; pe *Margarita d'Anjou*, mare general, care repurtă două-spre-zece victorii; pe *Bonna*, femeie de nascere obscură care se ilustră în mulțime de răsboe, luă cu asalt terea cetate de Pavano și apără cu multă vigore Negropontele în contra Turcilor; pe *Jeannu d'Arc* gloria Franciei și gróza Engliterei; pe *Stanca*, Dómna lui Mihaiū Vitezul, care luă comanda în campamentul de la Ploesci, și în fine pe *Caterina Figueur*, care luă parte mai în toate campaniile armatelor franceze, sub consulat și imperiū, aruncându-se cǎ d'ântăiū în luptă, scăpând viața la mulțime de generali, și din cari luă șese rane: trei lovituri de sabie, două lovituri de glonț, și o lovitură de lance fără a perde curagiul și pentru cari priimi din partea lui Napoleon I aceste meritate vorbe *Domnișóra Figueur este un brav!* și credem și aici, ca și la chestiunea precedentă, că curagiul, patriotismul și disprețul morții pentru glorie și virtute la femei va egala, dacă nu și va întrece pe cei mai mari și mai rari căpitanii.

Dar despre chestiunea pudorii și sincerității amorului conjugal, ce se va zice? Aci femeia apare singură! Istoria nu ne prezintă nici cel puțin un singur bărbat egal *Lucreției*, care se sinucise nemaī putend vieții în urma violațiunii, ce suferi din partea lui Sextus-Tarcentiu, nici unul asemănat ficelor lui Phedon, cari se aruncară într'un puț spre a-și apăra onórea; nici unul egal cu *Sophonía* și *Cornelia*, cari se sinuciseră spre a nu deserta de la onóre, devenind necredincioase conșoților lor!

Devotamentul conjugal și amoral filial s'a găsit adesea și la bărbat,

dar foarte departe de al Dómei *Clavière*, care înștiințată, că bărbatul ei s'a sinucis în temniță, spre a scăpa de ferul călăilor, își regulă afacerile, mângâia pe copii, le dete o tutóre, apoi închidându-se în camera ei de culcare luă un pumnal, și c'o liniște catonică și'l implântă în pept pronunțând aceste ultime vorbe : „ *Amice, ei ne-au despărțit, dar eu sbor a te regăsi* ”⁴ Forțe departe de al Domnișórelor *Cazotte* și *Sombreuil*, cari de deci de ori se aruncară în mijlocul călăilor, desprețind mórtea spre a scăpa viața părinților lor. În fine cu totul neînsemnat pe lângă al Dómei *Lefort*, care în sângerósele ȓile din 1793, cumpărând voea de a intra în carcera bărbatului ei, condamnat a nu eși de aci de cât spre a fi decapitat, schimbă vesmintele cu ale lui, și la umbra acestei deghisațiunii condamnatul eși din carceră, rămânând femeea! A doua ȓi, descoperindu-se fraudă, D-na Lefort fu dusă înaintea feroceluí reprezentant al poporului, care vedënd'o strigă cuprins d'o secretă admirațiune : — Nenorocito ! ce ai făcut ? — Datoria mea, calău, făți și tu pe a ta ! ... Iată femea :

Dar constatând aceste merite ale femeii, nu va crede cine-va că cerem emanciparea ei, așa cum o înțeleg câte-va capete intusiaste? Ferescă Dumneȓeu, noi nu cerem acésta, căci atunci am cere nefericirea ei. Noi arătând meritul de care este capabilă femeea, cerem emanciparea ei de jugul ignoranței, în care se găsește despre datorii și drepturile ei. Cerem emanciparea ei de acel spirit de vanitate și disimulațiune ce o predomină. Cerem emanciparea ei de subt imperiul acelei copilărești inclinări către tot ce este frivol și ușure. Cerem în fine emanciparea ei de sub domnia aceluí spirit de dispreț și desgust către tot ce cere seriozitate și matură meditațiune. Dar cerënd acésta nu vom găsi óre protivnici, cari să ne acuse de inconsecinți, ca pe unii ce am susținut, că cu tot disprețul în care a fost lăsată femeea în toți timpii, é a dat probe în tóte împregiurările de cele mai nobile și bărbătești acțiuni de capacitate și virtute? Noi răspundem acestora cu un mare moralist că, „ *ar trebui să așteptăm mórtea morală a întregului gen uman dacă, din timp în timp, niște suflete privilegiate n'ar scăpa, prin bunătatea divină și dragostea maternă, de miserabilile nóstre educațiuni!* » Miserabilile nóstre educațiuni ! Espresiunea pare cam grea, dar fie ; adevérul o justifică și procedarea o probează pe fie-ce moment. Priviți nu numai nepăsarea absolută mai a tuturor familiilor pentru educațiunea copiilor lor, dar încă și strălucitele programe ce se dau pe fie-care an aședemintelor de cultură publică. Ele cuprind o lume de limbí, cari de cari mai pompóse, mai pretențio-e și mai nepotrivite cu etatea copiilor ce le studiază și cu necesitățile reclamate de viața practică. Dar rezultatul ? Dar eminentul progres ? ... Vedeți-l în următoarele linii, împrumutate dintr'o operă laureată de Academia francesă¹⁾: „Priviți acésta sgomotósă tinerime ce varsă, ca niște torente, pe fie-care an colegele nóstre. É întră în lume fără imaginațiuni frumoase, și ca desamăgită de lume, nemulțumită de dënса mai înainte d'a se fi exercitat într'ënса ; niște copii, niște minori, lipsiți de gingășia inocenței

¹⁾ Acestea se scriea pentru Francia pe la 1835, și s'au realizat în răsboiul franco-german de la 1870—71.

și grațiile frumoșei vîstre, iată generațiunea noastră ! Și apoi cîtă aprindere către nelegiuire ! Cîtă putere spre a judeca rîu ! Această tinerime vorbește, dar vorbirea ei nu inspiră de cît spaimă ;   scrie, dar paginile ei s ngerose nu produc de cît desgustul !   poetis z , dar poesia ei nu este de c t adulterul și amorul ! Poesie cu totul materială, poesie de decorațiune și or re, fără povețe pentru vieță, fără respect pentru familie și fără morală pentru societate. Pretutinden  in scrierile ei după senzațiunile inimei vin convlusiunile jertfelor supuse crușimelor, casnelor și faptelor călăului ! Nu s'ar put  dice  re că sentimentele naturale s'au stins după fața p m ntului, și că numai sunt nici inspirațiunii dulci, nici am re de virtute ?" Și apoi esclam  : „ A ! nenorocite mame ! Ce ați făcut din copii v stri ? Ce vorbe ați rostit pe leagănul lor ? De care glorie ați indeletnicit fragedele lor imaginațiunii ? Și unde este Dumnezeuul, căruia i-ați inv țat  să se r ge ?“

Va urma)

In loc de răspuns revistei „Contemporanul“ ¹⁾

Iată acum imput vile ce 'mi face revista «Contemporanul». Ele sunt de două feluri : unele privitoare la vorbe, la limbă ;  r altele la idei.

I. In privința limbii mi se impută c  rău am făcut de am intrebuintat vorbe noi, necunoscute cititorilor noștri, și pentru ca să dovedesc  acest  cit z  din No. 1 al revistei nóstre vorbele următoare : *consultare, inițiere, chestiune, precisă, indulgență, defecte, espresu, sens, dirige, destinată, stabilire, banale, exalt ndu' i ilusiile, precipitându' l in desilusie, deja, diferite inclinări, dificult ti, divisare, superficial, posibil, confus, isolare, grav, maturitate, distrus, (flóre) involt , profund devotament, grosieră, replicau, prodigi s , distracție, etate, resoluțiune, agitată imediat, favorisare, suferind, mama mare, oferind, persoane feminine, abundență, innum r, corige, er re, finire, acomis o er re, arbitrar, sacrificiu, prefer, mediocru, protector.*

E  sunt cel dint iu care recunosc că, dacă acest  listă de vorbe s'ar citi sătenilor cari nu știu carte, de sigur că unele din ele, dar numai unele din ele, n'ar fi pricepute de ei, c nd ar fi astfel citite aparte, una c te una ; pe c nd, dacă li s'ar citi bucată intr g  in care se intrebuint z  fie-care din aceste vorbe, atunci ar fi pr puține din ele cari nu s'ar int lege de săteni, afară negreșit de diceri, precum replicau, deja, exalt ndu' i ilusiile, precipitându' l in desilusie, cari, este drept, că nu trebuia să le intrebuint z in revista «Lumina pentru toți.»

Cu t te acestea, dacă aș av  fericirea ca săteni să dor sc  a citi acest  revistă și că numai din cauza unor astfel de vorbe n'o citesc, e  aș fi gata să nu mai intrebuint z nici o vorbă no , pe c t se p te. Insă prin sate n'am alți cititori de c t inv țatori, inv țat re, proci și pr  puțini proprietari, și e  cred că t te aceste persoane int leg f rte bine stilul revistei mele ; căci, p n  și cărțile ce se invat  de copii in

(¹⁾ Vezi No. 4. al revistei

clasele primare de prin sate, precum și gazetele ce se citesc mai mult de cât or-ce prin sate, au mai multe vorbe noi de cât acele cari au scandalizat pe domnișii redactorii ai *Contemporanului*. Dar lucru curios că și *Contemporanul* cuprinde asemenea vorbe, ba unele încă sunt așa de hócane că, dău, nici jumătate din corpul didactic nu le ar pute înțelege, dacă aș face o listă de ele. Parte sunt latinisme, parte diceri întrebunțate numai în unele localități. Și drept probă să nu mergem mai departe de cât la numărul în care s'a publicat injuriile scrise la adresa mé. Iată câteva monstre : *rotofee, salt, scatulce, zgribulit, bléscă* (nu pléscă), *să și schimbe statul* (în sens de : să și schimbe poziția, locul), *ochi strălucitori și întunecoși* (ia închipuți-vă niște ochi strălucitori și întunecoși), *dugleş, măhălósă, hiltav, izbă, valize, vișni, cheljănare, hlobe, se puse în pórá mâța, inconscient, impulsiv, evoluție, abstract, superficial, contestă în principii, non-sens, ca atare, argumentațiune, concepțiunea progresului, reacționară, generațiune, posibil, inorganică, intelectualmente, virtualmente* (nu cređ că se găsește vr'un Român care să susție că terminarea «*almente*» este românescă), *chestiune, superioritate, finulitate, regres, catalepsie, efemer, à la lettre, egoist, altruist, à quatre épingles, supape, remedii, Le progrès dans l'ordre, paliative, buratecul, inducțiune, obiecțiune, angajat, destóe, năstrușnică, psihic, horhaur.....* dar în sfârșit să ne oprim aci ; căci din cele citate se vede de ori-cine mai întâiu că între ele se află cé mai mare parte din cele imputate mie ; apoi altele tot noi însă mult mai grele de priceput, căci sunt întrebunțate mai mult de specialiști și în fine se ved printre ele unele cari în partea României numită altă dată Muntenia, cu greu s'ar pute înțelege de cineva, precum sunt : *năstrușnică, zgribulit, dugleş, hiltav, bléscă, vișni, hlobe*, și altele de felul acesta. Ce se mai dicer încă de atâtea espresii franțuzești, scrise chiar cu ortografia francesă, precum sunt : *à quatre épingles, le progrès dans l'ordre* etc ? De sigur că s'au găsit cititorii de ai *Contemporanului* cari n'au putut pricepe multe vorbe, frase chiar și de aci inseși bucăți întregi. Dar înainte de a păși mai departe, mă simț dator s'o declar că dacă am citat vorbe din *Contemporanul*, acésta n'am făcut'o, pentru că aș fi contra tuturor felurilor de vorbe citate ; ci mai numai pentru ca să vadă cititorii cât de nedreptă este imputarea ce mi se face.

Tot în privința limbii mi se impută că am făcut greșeli contra gramaticii, căci la pagina 8, am scris „*scrierile pedagogice ar trebui să ia locul tuturor cărților nefolositoare cari nu fac de cât săl vatáme* (pe om)....“, pe când *Contemporanul* susține că în loc de „*nu fac de cât.....*“ trebuie să dicer : „*nu pot de cât*“. Nu dicer că nu s'ar pute dice și astfel, dar noi vorbim în amândoă felurile, de și poporul nu întrebunțază nici una din aceste construcțiuni.—Altă frasă contra căriia se ridică *Contemporanul* este acésta : „*Cine dar ar pute tăgădăui că grădinarul n'are nici o influență asupra plantelor din grădina lui?*“ Față cu acésta frasă, redacțiua acelei foi adresază următórea imputare ; „*Vrea să dicer D-l fost revisor școlar nu știe nici întrebunțarea negațiilor în românește, de vreme ce spune tocmai dimpotrivă de cum vrea să scrie.*“ Pentru ca cititorii să judece mai bine între părți, de-

clarăm că prin frasa în cestiune am avut intenția să spui că : » *se știe de totă lumeacă grădinarul are influență asupra plantelor din grădina sa.* «
 Judice acum fie care, dacă această cugetare se coprinde sau nu în frasa : « Cine dar ar pute tăgădui că grădinarul n'are nici o influență asupra plantelor din grădina lui? » Mai departe sunt *incriminat* că s'au găsit două adiective neacordate cu substantivele lor, din cari unul în frasa : « s'a comparat la rândul său **persónei însărcinată cu educația** » și altul în aceasta : « **din cauza sănătății sale sdruncinată** ». Nu cred că s'ar mai pute găsi cineva care să nu recunoscă réua credință a ponegritorului ; dar ca să scurtez, declar cititorilor mei că acestea nu sunt de cât unele din cele mai mici greșeli de tipografie, de cari furnică și *Contemporanul* ; căci altfel, cum s'ar pute esplica, între altele, formele : « *D-le Bălténu* » și « *D-le Băllene* », întrebuițate când una când alta chiar în articolul din cestiune ? — În scrierea « *Carmen Sylva* » s'a repetat de mai multe ori espresia : « *călători în Elveția, în Suedia, în Franța, în Italia, în Rusia, în Prusia* », dar când s'a vorbit și de călătoria în *Englitora*, tipografia a pus « *la* » în loc de « *în* » și apoi să te ții la Mordax, căci să nu uităm masea autorului injuriilor, să te mai ții, ȳic, la această mască numită Mordax, cum își dă arama pe față, voind totodată să arate că este afară din cale pricepută. Vor cititorii noștri să cunoscă minunea eșită din capul lui Mordax cu această ocazie ? Iată'o : » *Aice* (să se noteze forma *aice* în loc de aici), *aice* ai nemerit'o, *D-le Bălténu*, nu'ți chip de tăgăduit. *Ne-ai desarmat !* (să se noteze și semnul exclamației, care arată mișcarea întregii ființe a lui Mordax). *Ne-ai desarmat !* Se înțelege, numai cei ce nu știu românește cred că trebuie de pus : *in, prin* ; cei ce au înțeles însă pînă *la* fund limba noastră ȳic : » Am călătorit *la Rusia*, « unii ȳic și *na Rusia* ; dar aceia is pré din cale afară. «

Să ne erte cititorii noștri că le dăm să citescă astfel de trufanda ; dar am fost silit să fac acesta, ca să nu mi se ȳică pôte că am schimbat vr'o idee de ale lui Mordax. Când vezi cazul ce Mordax face din niște mici greșele tipografice, ai fi în tot dreptul să te aștepți ca *Contemporanul* să n'aibe nici o greșelă tipografică. În realitate însă revista lui Mordax este mai bogată în asemenea greșele de cât » *Lumina pentru toți* », și nu este greu să constate acesta or cine ; căci n'are decât să deschiză tot numărul cu pricina la pagina 443 și va vedé două greșele tipografice la mică depărtare una de alta : va vedé *de* în loc de *ce* (lucru ciudat de vreme de *de* Marcu) ; va vedé *să* în loc de *să* (« Hristos trebuie să *să* vie ») !

Dacă se va deschide în altă parte, se vor găsi alte greșeli ; precum, din întâmplare, deschidând la pag. 389, găsesce » *generațiile nouă* », care nu pôte fi de cât o greșelă tipografică și precum dovedește *erata* de la finele fie-cărui număr al *Contemporanului*. Prin acestea, nu voesc să apăr greșelele tipografice, din contră sunt cu totul contra lor și de mai multe ori m'am plâns de ele patronilor tipografiei ; dar voesc numai să constat că redacția unei reviste nu este vinovată de asemenea greșele, dacă nu le susține.

(Finele în numărul următor).

BIBLIOGRAFIE

Știința și Economia Politică este titlul unei broșuri editate și provădute cu o prefață de D-I I. Găvănescu. Autorul e ténérul *Demir Sion*, născut în 1861 și mort în 1884, în etate de 23 ani, fiul distinsului nostru poet și fabulist G. Sion. Asiduitatea și bunele dispozițiuni ale spiritului făcură pe Demir Sion să termine liceul și să ia bacalaureatul la vârsta de 18 ani, în 1879. În 1880, fu trimis de părinți la Paris pentru studiu. Și alesese ingineria. Intră în școala preparatorie a lui Duvi-gnon, din Paris, după un an fū admis prin examen în școala de poduri și șosele.

În vara anului 1884, după trecerea examenului anual, venind în țară, mórtea îl răpi în scurt timp, lăsând familia desolată. El făcea parte din tinerii cari depărtați de la petrecerile zadarnice, își exercită spiritul cu citirea, analiza cărților științifice.

Pușini sunt aceia cari la vârsta de 23 ani să fi citit, pătruns, atâtea scrieri ca Demir Sion. Cele trei biblioteci francese de filosofie și știință: *Bibliothèque de philosophie contemporaine*, *Bibliothèque de sciences contemporaines* și *Bibliothèque scientifique internationale*, *Herbert Spencer*, *Auguste Comte*, *J. St.-Mill*, *Karl Marx*, romanțele lui *Dickens*, *Tackeray*, *Conta*, *Maiorescu*, poezi *Byron*, *Musset*, *Heine* fură citiți. Din acestea vedem că Demir Sion voia să 'și echilibreze spiritul ferindu-se de cultura unilaterală. Dupe atâtea citire, când se pregătia să manifeste activitatea și prin producțiune, mórtea îl luă, nelăsându-l de cât să tragă liniamentele unui studiu important pe care avea în urmă să-l desvolte, după cum spune însuși.

În acest studiu, autorul se întreabă: Economia politică pôte fi numită ađi, *Știință*? Răspunde: Nu, și expune cauzele inferiorității relative a Economii politice de ađi, față cu alte științe. Dice că economistii au restrâns mult cadrul științei lor, nepunând-o prin deslegarea cestiunilor principale în relațiune cu cele-l'alte științe, cum sunt *Biologia*, *Psichologia*, *Sociologia*, etc. Științele merg mână în mână, un progres făcut într'o știință să resfrânge și asupra celor-l'alte. Cum s'ar fi putut proba mai bine analiza chimică a apoi de cât prin electricitate? cum s'ar fi explicat multe fapte fiziologice fără electricitate? și câte alte exemple.

Apoi la producțiunile industriale spune că trebuisc adăugate și cele intelectuale, căci tôte producțiunile omului la origină sunt intelectuale, fie ele artistice, științifice, industriale, nasc ca idee și în urmă iaă forma sensibilă. De asemenea dice, că mai toți economistii fac să consiste economia politică în studiul producțiunii, distribuțiunii și consumațiunii hogăției pe care nu o ia în adevăratul sens; căci o reduc numai la a-vere palpabilă, făcând asfel ca Economia politică prin definițiunea dată obiectului ei principal, să stea în contradicțiune cu sociologia și cele-l'alte științe, al căror scop comun e atingerca fericirii. Inchipuiți-vé un

părinte care pentru a-și înmulți banii, căci numai prin acesta crede el adevărata bogăție, desprețuește hrana fizică și intelectuală a urmașilor săi. Ce rezultă? O generațiune slăbănogă, ignorantă. Unde e progresul? unde e fericirea?

Cu asemenea cestiuni, apoi în susținerea argumentelor sale solide, trecând de la fapte din lumca reală în lumea ideală, bună oră acolo unde arată că fenomenele economice sunt mult mai complicate de cât cele fizice, ține: «Dacă în fenomenele fizice nu este nici o cauză care să lucreze izolată, separată de cele-l'alte, ci toate lucrează în același timp, și fie-care își pune într'un fenomen porțiunea sa de efect, cum în fenomenele economice s'ar pute reduce legile la două, trei principii simple, din cari să resulte totul, când ele depind în mare parte de un factor complex și anevoc de determinat, înzestrat cu voință, cu interese, cu aspirațiuni, cu simpatii; de un factor, care, de și nu poate să impună forțelor naturei și să le schimbe, poate însă să le ia în folosul său; de acea ființă, la care o evoluțiune de sute de mii de secolii a lucrat ca să o aducă în starea superioară în care se găsește astăzi; de acel primat, numit *om*, despre care tot ce se știe ca ființă morală, este că înțelepții cei mari au avut asupra lui opinii contradictorii?» Inteligentul autor termină zicând că Economia politică trece astăzi prin aceleși forme prin cari au trecut și cele-l'alte științe, și crede că mai curând sau mai târziu va eși din strâmtoarea în care se găsește, căci forța spiritului smulge din secol în secol câte un vâl de pe chipul naturei. Privind istoria și victoria inteligenței în luptele sale cu *Necunoscutul*, credința în progres se întărește

Aparițiunea acestei broșuri era necesară din mai multe puncte de vedere. Pe de o parte D-l Găvănescu în prefața sa schițează așa de bine trecutul acestui tînăr, și arată așa de bine calitățile ce-l împodobia, iar pe de alta citindu-se scrierea regretatului autor, tinerii din generațiunea lui, vor înțelege că datoria lor este de a-și mări activitatea pentru a mai micșora din golul simțit prin disparițiunea timpurie a colegului lor, așa că contingentul adus de generațiunea din care face parte și el să nu scadă așa de mult.

M. M.

D I V E R S E

Nu mai trebuie lemne pentru încălzit. — Un domn Strobach a inventat în Iași o substanță combustibilă, menită a înlocui lemnele de încălzit, cu un avantajiu enorm în ce privește cantitatea de căldură și prețul.

Inventatorul s'a asociat cu un capitalist din Odesa d. Helder, și d. Iorgu Iorga, pe a cărui proprietate urmează a fi și instalată fabrica.

Unul din redactorii *Gazetei medicale* a avut ocaziune a constata însuși începutul fabricării acestui combustibil și-a incredințat că în adevăr o bucată din această materie combustibilă, în forma unei cărămiți, care după cum incredințază d. Iorga și d. Strobach inventatorul, costă

numai jumătate centimă, pusă în sobă, arde în timp de 50 minute și produce o flacăra destul de mare, și atât caloric în cât soba se încăldește în câte-va minute.

Dacă am face puțin calcul lesne se poate vedea că în 24 ore, presupunând că am voi să ardă continuu focul în sobă, nu ne-ar trebui de cât 28 bucăți care costă 14 centime, sau pe lună 4 franci și 20 centime pentru o cameră.

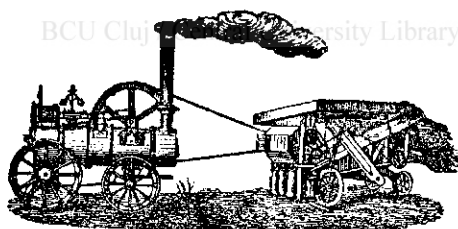
Vedem d'or că din punct de vedere economic este mai mult de cât avantajos.

Din punct de vedere igienic iarăși prezintă avantaje, de ore-ce fumul ce rezultă din ardere are miros de gudron, care răspândindu-se în atmosferă nu poate fi de cât salutar, desinfectându-o.

În fine cea ce este mai principal, presupunând fabricația pe o scară mai întinsă, se va înlătura distrugerea pădurilor și lemnele se vor înă trebuința în alt scop.

[„Galații“ din Galați].

Vulcanul Cotopaxi, din America (în statul Ecuador), a făcut erupțiune la 11 Iuliu trecut, a distrus 100 de case din orașul Chimbo și a ucis mai multe persoane.

Mașinăria agricolă în Germania. — La 6 Iuniu, 1882, s'a făcut recensimentul mașinilor agricole întrebuințate în Germania și s'a constatat că erau întrebuințate 491,746 de mașini, din cari :

Pluguri cu vopori	836
Mașini de semănat	63,842
Mașini de secerat	19,634
Mașini de treierat	374,057
Alte mașini	restul

Când vede cineva această sumă de mașini agricole răspândite într'o țară care nu trece de agricolă, trebuc numai de cât să-și explice acesta prin faptul că oamenii cu cât sunt mai învățați cu atât mai mult caută să profite de toate invențiunile, pentru ca munca să se facă mai bine, mai repede și mai economic. Profite agricultorii noștri de acest exemplu.

„Galații“ din Galați.

Căți Ovrei sunt pe fața pământului.— Buletinul societății geo-

grafice din Marsilia, pentru luna Iuniu a. c. dă următoarele cifre asupra populațiunii Israeliților pe tot pământul.

În total sunt 6.377,602 Ovrei pe pământ, și anume dupe continente avem:

In Europa	5,407,602	In Portugalia.	200
In Asia	245,000	In România	260,000
In Africa	413,000	In Rusia	2,352,145
In America.	300,000	In Serbia	3,492
In Oceania.	12,000	In Suedia și Norvegia .	3,000
	<u>6,377,602</u>	In Turcia Europenă. .	116,000
Er dupe țări avem :		(Asia) In Turcia Asiatică	150,000
In Germania	561,612	In Persia	15,000
In Anglia	60,000	In Rusia Asiatică . . .	47,000
In Austro-Ungaria . .	1,643,708	In Turkestan și Afganistan	14,000
In Belgia	3,000	In India și China . . .	19,000
In Danemarca.	3,946	(Africa) In Algeria . .	35,000
In Spania	1,900	In Maroc	100,000
In Franța	70,000	In Sahara	70,000
In Grecia	2,652	In Tunisia	55,000
In Elveția	7,373	In Tripolitania	6,000
In Olanda	81,693	In Abisinia	200,000
In Italia	36,289	In Capul buneî speranțe	1,000
In Luxemburg	600	In Egipt.	8,000

„Galații“

Statistica Bulgariei.— Poporațiunea Bulgariei se urca, la 1 Ianuarie 1884, la cifra de 2,007,919 locuitori, din cari 69.94 la sută sunt ortodocși, 28.79 mahomedani. 0.72 evrei. 0.55 aparțin altor culturi,

După naționalități, 67.0 la sută sunt Bulgari. 29.26 la sută Turci. 2.44 la sută Români, 0.62 Tătari, 0.58 Greci, 0.19 Armeni, 0.09 Serbo-Croați, 0.06 Germani, 0.06 Ruși, 0.12 Albanezi, Italiani, Unguri, Cehi și Francezi.

Intru cât privește comerțul exterior al Bulgariei pentru anul 1883, Austro-Ungaria e în fruntea tuturor celor-l'alte națiuni, c'un import în valoare de 14,136,711 pfunți turcești, după aceea vine Englitera cu 9 milioane, Turcia cu 5.2 milioane, Italia cu 16 milioane, Franția cu 2.1 milioane, România cu 3 milioane, Rusia cu 1.2 milioane și Rumelia orientală cu 1.1 milioane.

Valoarea esportului din Bulgaria în Turcia era de 8.6 milioane, în România 8.3 milioane, în Rumelia orientală 5.2 milioane, în Franța 4.5 milioane, în Englitera 3.9 milioane și în Austro-Ungaria 2.4 milioane. «Românul.»

La Sf. Dumitru viitor (26 Octombrie 1885) se mută în altă casă mai mare și mai bună, **Calea Moșilor 138. — București.**

EDUCAȚIUNEA

PENSIONAT DE BĂEȚI

AL LUI

—= ENIŪ BĂLTÉNU =—

aflat acum

Intre strada Cernica No. 4 și strada Negustori No. 7

[Peste drum de Biserica cu Sfinții]

BUCUREȘTI

In acest pensionat se primesc scolari

Interni, Externi și Demi-interni pentru
clasele **Primare, GIMNASIALE și Comerciale**

Este speranță că acest an se va înființa și grădina de copii (Kindergarten)

Acest pensionat este situat în poziția cea mai sănătoasă a capitalei, aproape de școala comercială, de liceul Mateiș Basarab, de gimnasiul Lazăr și de gimnasiul Mihaiș Bravul.

Acest pensionat **a probat cu fapte**, anul trecut, să știe să 'și facă datoria în conștiință. Scolarilor cari au terminat clasele primare, li s'au dat atestate de la școlile statului, fără să rămână nici unul repetent. Școlarii gimnasiali și comerciali au urmat cursurile la școlile publice, unde au și depus examenele, fără ca nici un scolar gimnasial, înscris în regulă, să rămână repetent, ba încă unii au luat premii.

Anul trecut, am încercat să fac clasa I gimnasială în pensionat, numai cu puținii școlari cari la finele anului scolar depuind examen la gimnasiul Lazăr au fost toți promovați.

Pentru-că pensionatul se mută într'o casă mai mare de la Sf. Dumitru viitor, acest an se vor primi scolari cu prețurile scădute mai cu seamă copiii cei mici.

Scolarii sunt obligați să vorbescă tot dauna în limba **germană și francesă**, în care scop s'au angajat persoane anume cu contract în regulă. Pentru îngrijirea copiilor mici s'a angajat o damă germană.